Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής με θέμα την «Πρόταση για απόφαση του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για το έβδομο πρόγραμμα-πλαίσιο δραστηριοτήτων έρευνας, τεχνολογικής ανάπτυξης και επίδειξης της Ευρωπαϊκής Κοινότητας (2007-2013)» και την «Πρόταση για απόφαση του Συμβουλίου για το έβδομο πρόγραμμα-πλαίσιο δραστηριοτήτων πυρηνικής έρευνας και εκπαίδευσης της Ευρωπαϊκής Κοινότητας Ατομικής Ενέργειας (Ευρατόμ) (2007-2011)»

COM(2005) 119 τελικό/2 - 2005/0043 (COD) - 2005/0044 (CNS)

(2006/C 65/02)

Στις 25 Απριλίου 2005, το Συμβούλιο αποφάσισε σύμφωνα με το άρθρο 95 της Συνθήκης για την ίδρυση της Ευρωπαϊκής Κοινότητας, να ζητήσει τη γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής με θέμα την ανωτέρω πρώταση

Το τμήμα «Ενιαία αγορά, παραγωγή και κατανάλωση», στο οποίο ανατέθηκε η προετοιμασία των σχετικών εργασιών της ΕΟΚΕ, υιοθέτησε τη γνωμοδότησή του στις 11 Νοεμβρίου 2005, με βάση την έκθεση του εισηγητή κ. WOLF και του συνεισηγητή κ. PEZZINI.

Κατά την 422η σύνοδο ολομέλειάς της, στις 14/15 Δεκεμβρίου 2005 (συνεδρίαση της 14ης Δεκεμβρίου), η ΕΟΚΕ υιοθέτησε με 123 ψήφους υπέρ και 4 αποχές την ακόλουθη γνωμοδότηση:

Περιεχόμενο:

1. Σύνοψη και συστάσεις

2. Εισαγωγή

3. Κύρια σημεία της πρότασης της Επιτροπής

4. Γενικές παρατηρήσεις

5. Ειδικές παρατηρήσεις

6. Πρόγραμμα ΕΥΡΑΤΟΜ

1. Σύνοψη και συστάσεις

1.1 Οι στόχοι της Λισσαβόνας ([1]) αφορούν τη θέση της Ευρώπης στα πλαίσια του διεθνούς ανταγωνισμού. Τα βασικά χαρακτηριστικά αυτού είναι ο παγκόσμιος ανταγωνισμός στο χώρο των αυξανόμενων επενδύσεων για την έρευνα και τεχνολογική ανάπτυξη και μάλιστα εκ μέρους των παραδοσιακών βιομηχανικών κρατών (π.χ. ΗΠΑ, Ε.Ε. και Ιαπωνία) όπως και εκ μέρους των ταχέως αναδυόμενων νέων οικονομικών δυνάμεων (όπως η Κίνα, η Ινδία, η Βραζιλία και η Κορέα) οι οποίες διαθέτουν σημαντικά φθηνότερο εργατικό δυναμικό.

1.2 Η αποτελεσματική και άριστη έρευνα και ανάπτυξη που προωθείται επαρκώς συνιστά την καθοριστική βάση και προϋπόθεση για την καινοτομία, την ανταγωνιστικότητα και την ευημερία, και συνεπώς για την πολιτισμική ανάπτυξη και την παροχή κοινωνικών υπηρεσιών. Οι επενδύσεις στην έρευνα και την τεχνολογική ανάπτυξη πολλαπλασιάζουν σημαντικά την ισχύ της οικονομίας. Σε αυτό αντιστοιχεί και ο στόχος του 3 % που ορίστηκε το 2002 στην Βαρκελώνη ([2]), ο οποίος, ενόψει του παγκοσμίου ανταγωνισμού, συνιστά απλώς «κινητό στόχο».

1.3 Η στήριξη της έρευνας και της τεχνολογικής ανάπτυξης εκ μέρους της Ε.Ε. αποφέρει σημαντική ευρωπαϊκή πρόσθετη αξία. Έτσι, ανοίγονται δυνατότητες οι οποίες υπερβαίνουν σαφώς τις δυνατότητες των μεμονωμένων κρατών μελών, ενώ έχουν επιτραπεί ήδη εξελίξεις στην Ευρώπη με παγκόσμιο αντίκτυπο. Η ευρωπαϊκή στήριξη λειτουργεί ως μοχλός και παράγων ολοκλήρωσης επί των απαραίτητων και ευρύτερων εθνικών ερευνητικών προγραμμάτων, στα οποία ασκεί αποφασιστική επιρροή, κατάσταση η οποία οδηγεί στο συνδυασμό των πόρων· διασυνδέει την αφρόκρεμα των ευρωπαίων ερευνητών με την ευρωπαϊκή βιομηχανία και τους υπεύθυνους για τη λήψη αποφάσεων, επιδρώντας καταλυτικά στην ευρωπαϊκή ολοκλήρωση και συνοχή, καθώς και στην διαμόρφωση ταυτότητας. Πρόκειται για τον πυρήνα του ευρωπαϊκού χώρου έρευνας.

1.4 Η πρόταση της Επιτροπής να αυξήσει τις μέχρι τούδε δαπάνες για την υλοποίηση των στόχων αυτών περίπου στο 8 % του κοινοτικού προϋπολογισμού είναι ένα θετικό και απολύτως απαραίτητο πρώτο βήμα προς την σωστή κατεύθυνση. Πρόκειται για τα ελάχιστα κονδύλια που πρέπει να διατεθούν και που, μακροπρόθεσμα, θα πρέπει να αυξηθούν περαιτέρω, στα πλαίσια της προσπάθειας να προστατευθεί από κινδύνους και να ενισχυθεί η θέση της Ευρώπης, κοιτίδα της σύγχρονης επιστήμης και τεχνολογίας. Εάν δεν γίνει αυτή η προσπάθεια, οι στόχοι της Λισαβόνας θα καταστούν ανέφικτοι, ακόμη και μακροπρόθεσμα.

1.5 Από την επιστημονική/τεχνολογική ικανότητα δεν εξαρτάται μόνο η ανταγωνιστικότητα της οικονομίας, αλλά και η αξιοποίηση και άσκηση επιρροής στον πολιτικό και πολιτιστικό χώρο, καθώς και η έλξη που προκύπτει από αυτήν για τους επενδυτές, τους επιστήμονες και τους μηχανικούς («διαρροή εγκεφάλων»). Η Ε.Ε. πρέπει να εξακολουθήσει να είναι καθοριστικής σημασίας, περιζήτητη εταίρος και δεν επιτρέπεται να χάσει την καθολικής εμβέλειας επιρροή που ασκεί στο παγκόσμιο δίκτυο.

1.6 Κατά συνέπεια, η ΕΟΚΕ απευθύνει έκκληση στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο και κυρίως στους αρχηγούς κρατών και κυβερνήσεων των κρατών μελών να διαθέσουν χωρίς περικοπές τις προτεινόμενες από την Επιτροπή, άμεσα αναγκαίες, επενδύσεις στους τομείς της έρευνας και ανάπτυξης και να μην επιτρέψουν να μεταβληθούν σε παίγνιο ή θύμα των διαπραγματεύσεων για το μελλοντικό γενικό προϋπολογισμό της ΕΕ. Η απόφαση αυτή θα μετατραπεί σε καθοριστικό κριτήριο για την ικανότητα της ευρωπαϊκής πολιτικής να δημιουργήσει με τον κατάλληλο τρόπο τα θεμέλια για το μέλλον.

([1]) Το ίδιο ισχύει και για τους στόχους της αναζωογονημένης στρατηγικής της Λισσαβόνας (ευρωπαϊκό συμβούλιο της 23ης Μαρτίου 2005) .

([2]) Οι συνολικές δαπάνες για την έρευνα και την τεχνολογική ανάπτυξη στην Ε.Ε. πρέπει, έως το 2010, να αυξηθούν στο 3 % του ΑΕγχΠ με τον ιδιωτικό τομέα να καλύπτει τα 2/3 αυτών. Βλέπε επίσης ΕΕ C 95, 23-4-2003.

1.7 Επιπλέον, η ΕΟΚΕ απευθύνει έκκληση στους αρχηγούς των κρατών και των κυβερνήσεων και στην ευρωπαϊκή βιομηχανία να συμβάλουν μέσω των εθνικών ερευνητικών προγραμμάτων και των μέτρων που λαμβάνονται στο χώρο της βιομηχανικής έρευνας για την επίτευξη του στόχου του 3 % όσο το δυνατόν συντομότερα.

1.8 Η ΕΟΚΕ επικροτεί το εύρος και τη βασική προσέγγιση των δύο προγραμμάτων-πλαίσιο που προτείνει η Επιτροπή (ΠΠ7 και ΠΠ7-Ευρατόμ). Αυτό δεν ισχύει μόνο για το θεματικό τους περιεχόμενο και τη θεματική τους διάρθρωση, αλλά ως επί το πλείστον και για την ισορροπία μεταξύ των επιμέρους στόχων και στοιχείων των προγραμμάτων.

1.9 Η ΕΟΚΕ επικροτεί την επανέναρξη των επιμέρους προγραμμάτων «Ενέργεια», «Ασφάλεια» και «Διάστημα». Η διασφάλιση επαρκούς, οικονομικά προσιτού και βιώσιμου ενεργειακού εφοδιασμού στην ΕΕ αποτελεί ένα από τα σημαντικότερα και πρωταρχικής σημασίας ζητήματα στο πεδίο έντασης μεταξύ βιωσιμότητας, περιβαλλοντικής συμβατότητας και ανταγωνιστικότητας, η ρύθμιση των οποίων έγκειται στην επάρκεια της έρευνας και της τεχνολογικής ανάπτυξης. Η σπουδαιότητα του θέματος της ασφάλειας έχει καταστεί ακόμη πιο σαφής τον τελευταίο καιρό λόγω των αποτρόπαιων τρομοκρατικών επιθέσεων.

1.10 Πολλά από τα προβλήματα που χρήζουν επίλυσης θέτουν οριζόντιους στόχους, στους οποίους περιέχονται περισσότερα επιμέρους πρόγραμματα – συμπεριλαμβανομένων των ανθρωπιστικών και οικονομικών επιστημών. Σε αυτές τις περιπτώσεις η ΕΟΚΕ συνιστά την εφαρμογή ενός γενικού συντονισμού και τη σύναψη των απαραίτητων δεσμών. Επιπλέον, αυτό θα μπορούσε να επηρεάσει την τρέχουσα κατανομή των δημοσιονομικών πόρων στα επιμέρους πρόγραμματα. Αυτό ισχύει και για τον –ενδεχομένως ανεπαρκή – προϋπολογισμό που προβλέπεται για την έρευνα.

1.11 Η ΕΟΚΕ επικροτεί την πρόθεση της Επιτροπής να απλουστεύσει τις διοικητικές διαδικασίες και να περιορίσει τον αντίστοιχο φόρτο εργασιών, αυξάνοντας έτσι την αποτελεσματικότητα των ευρωπαϊκών προγραμμάτων ερευνών. Ο διοικητικός φόρτος και το κόστος που συνεπάγονται σήμερα οι διαδικασίες για την υποβολή αιτήσεων και την έγκρισή τους είναι υπερβολικός και δημιουργεί προβλήματα στους χρήστες από το χώρο της επιστήμης και της βιομηχανίας. Η συμμετοχή στο ευρωπαϊκό πρόγραμμα ερευνών – συνυπολογιζομένων των κινδύνων που απορρέουν από την υποβολή αίτησης – πρέπει να είναι επωφελής για τους ενδιαφερόμενους φορείς. Αυτό ισχύει ιδιαιτέρως για μικρότερους παράγοντες, όπως είναι οι ΜΜΕ και οι μικρές ομάδες ερευνών από πανεπιστήμια και ιδρύματα ερευνών.

1.12 Στο πλαίσιο αυτό, σημαντική πτυχή είναι η επαρκής συνέχεια των όρων, όσον αφορά την υποβολή αιτήσεων και τη χρηματοδότηση, καθώς και τις δομές συνεργασίας και τα οργανωτικά σχήματα (μέσα). Είναι απαραίτητη η υιοθέτηση νέων μέσων, όπως οι κοινές τεχνολογικές πρωτοβουλίες, αλλά με μεγάλη προσοχή και αρχικά για μια περίοδο δοκιμασίας.

1.13 Με δεδομένο τον καθοριστικής σημασίας ρόλο που διαδραματίζουν οι μικρομεσαίες επιχειρήσεις στα πλαίσια της διαδικασίας της Λισσαβόνας, η ΕΟΚΕ επικροτεί την πρόθεση της Επιτροπής να ενισχύσει το ρόλο τους στη διαδικασία έρευνας και ανάπτυξης. Συνεπώς, συνιστά να αυξηθεί, εφόσον αυτό είναι απαραίτητο, ο προϋπολογισμός που προβλέπεται, στο μέτρο που δεν θα είναι επαρκείς οι ενισχύσεις που προβλέπονται στο πρόγραμμα-πλαίσιο για την ανταγωνιστικότητα και την καινοτομία (2007-2013), που δεν εξετάζεται στο παρόν έγγραφο και διαδραματίζει σημαντικό επικουρικό και διαμεσολαβητικό ρόλο.

1.14 Για να μπορέσει να επιβιώσει αυτό το είδος ΜΜΕ, που έχουν ιδρυθεί ειδικά για την ανάπτυξη και την εμπορία νέων προϊόντων υψηλής τεχνολογίας, χρειάζονται κυρίως κεφάλαια εκκίνησης και κινδύνου, για να καλυφθούν τα πρώτα πέντε έως δέκα χρόνια της λειτουργίας τους .

1.15 Η ΕΟΚΕ υποστηρίζει το ρόλο του Κοινού Κέντρου Ερευνών (ΚΚΕ) και το ευρύ φάσμα που καλύπτει η εντολή που του ανατέθηκε σε πολλούς τομείς, περιλαμβανομένης και της ανάλυσης των μελλοντικών τάσεων στον επιστημονικό/τεχνολογικό, τον οικονομικό και τον κοινωνικό τομέα και τονίζει τη σημασία που έχει στα πλαίσια των διαβουλεύσεων για τη χάραξη πολιτικής.

1.16 Σε ό,τι αφορά περαιτέρω, λεπτομερείς παρατηρήσεις και συστάσεις, η ΕΟΚΕ παραπέμπει στα εκτενέστερα κεφάλαια 2, 4 και 5 της παρούσας γνωμοδότησης.

2. **Εισαγωγή**

2.1 **Το οικονομικό, κοινωνικό και πολιτιστικό μέλλον της Ευρώπης**. Η μελλοντική εξέλιξη της Ευρώπης και η θέση της μεταξύ των παγκόσμιων δυνάμεων καθορίζονται κυρίως από τον ανταγωνισμό που κυριαρχεί στην παγκόσμια αγορά σε συνδυασμό με μεταβολές στις βιομηχανικές και οικονομικές διαρθρώσεις, την κατάσταση στην αγορά εργασίας και στην αγορά πρώτων υλών. Στο πλαίσιο αυτό, η οικονομική μεγέθυνση, η επιτυχία και η οικονομική ισχύς, αλλά και οι δυνατότητες που διανοίγονται όσον αφορά την παροχή κοινωνικών υπηρεσιών και την πολιτισμική ανάπτυξη, εξαρτώνται καθοριστικά από τις διαθέσιμες γνώσεις και, συνεπώς από τις επενδύσεις στον τομέα της έρευνας και της τεχνολογικής ανάπτυξης. Οι επενδύσεις στην έρευνα και την τεχνολογική ανάπτυξη πολλαπλασιάζουν σημαντικά την ισχύ της οικονομίας.

2.2 **Η διεθνής κατάσταση του ανταγωνισμού.** Η Ευρώπη ανταγωνίζεται αφενός τις παραδοσιακές βιομηχανικές χώρες, όπως οι ΗΠΑ, η Ιαπωνία ή η Ρωσία· οι επενδύσεις των **ΗΠΑ** [3] σε όλους τους τομείς που σχετίζονται με την έρευνα και την ανάπτυξη ξεπερνούν κατά πολύ τις αντίστοιχες της ΕΕ, αυξάνοντας κατ' αυτόν τον τρόπο διαρκώς το υφιστάμενο προβάδισμα. Αφετέρου, η Ευρώπη ανταγωνίζεται και τις ταχύτατα αναπτυσσόμενες οικονομικές δυνάμεις όπως η **Κίνα, η Ινδία, η Βραζιλία** η Νότια Κορέα, κ.λπ..

[3] Εδώ, ιδιαίτερα σημαντική είναι η συμβολή των πολλαπλών εφαρμογών στο χώρο της έρευνας και της τεχνολογικής ανάπτυξης του αμυντικού προϋπολογισμού των ΗΠΑ (υπουργείο άμυνας) που δεν εξυπηρετούν μόνο το στρατιωτικό τομέα

2.3 **Παγκόσμιος ανταγωνισμός στο χώρο της έρευνας.** Εξάλλου, σε σύγκριση με την ΕΕ, οι προαναφερόμενες χώρες όχι μόνο διαθέτουν πλουσιότατο και **φθηνότερο εργατικό δυναμικό,** αλλά διακρίνονται εντωμεταξύ και για το **ταχύτατα αναπτυσσόμενο και υψηλό επίπεδο των επιστημονικών και τεχνολογικών προτύπων,** καθώς και για τις αξιόλογες επενδύσεις στην εκπαίδευση, την έρευνα και την ανάπτυξη. Ως εκ τούτου, για την ΕΕ δυσκολεύεται ολοένα και περισσότερο να διασφαλίσει τη θέση της όσον αφορά στην κάλυψη του συγκριτικά σαφώς υψηλότερου εργατικού κόστους και τα κοινωνικά και περιβαλλοντικά πρότυπα μέσω περαιτέρω προόδου στον επιστημονικό και τεχνολογικό τομέα και, συνεπώς, με τη βελτίωση της ποιότητας των προϊόντων και των διαδικασιών. Η Ευρώπη πρέπει λοιπόν να καταβάλλει κάθε δυνατή προσπάθεια ώστε να μην είναι η ηττημένη πλευρά αυτού του - καθοριστικού για το μέλλον της - **παγκόσμιου συναγωνισμού** επέκτασης των επενδύσεων στην έρευνα και την τεχνολογική ανάπτυξη.

2.4 **Γενική αντίληψη και ελκυστικότητα – Διεθνής συνεργασία.** Ωστόσο, οι επιδόσεις στον επιστημονικό και τεχνολογικό τομέα δεν καθορίζουν μόνο την οικονομική ανταγωνιστικότητα και την επακόλουθη έλξη για τους επενδυτές, επιστήμονες και μηχανολόγους (διαρροή εγκεφάλων), αλλά και την πολιτισμική και πολιτική ακτινοβολία και την άσκηση επιρροής. Η Ε.Ε. πρέπει να εξακολουθήσει να είναι καθοριστικής σημασίας, περιζήτητη εταίρος και δεν επιτρέπεται να χάσει την καθολικής εμβέλειας επιρροή που ασκεί στο παγκόσμιο δίκτυο.

2.5 **Η στρατηγική της Λισσαβόνας.** Το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο της Λισσαβόνας έθεσε τον Μάρτιο του 2000 το στρατηγικό στόχο, η Ευρώπη να καταστεί η πλέον ανταγωνιστική και δυναμική οικονομία της γνώσης στον κόσμο ([4]). Έκτοτε, η υλοποίηση της στρατηγικής της Λισσαβόνας και η ενσωματωμένη σε αυτήν δημιουργία ενός ισχυρού Ευρωπαϊκού Χώρου Έρευνας αποτελούν το επίκεντρο της ευρωπαϊκής πολιτικής. Επιπλέον, το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο της **Βαρκελώνης** (άνοιξη του 2002) προσδιόρισε τους στόχους για την προώθηση της έρευνας και ποσοτικά: Οι συνολικές δαπάνες της ΕΕ πρέπει να αυξηθούν με σκοπό να έχουν φτάσει το 3 % του ΑΕγχΠ έως το 2010, με το μερίδιο του ιδιωτικού τομέα να ανέρχεται στα δύο τρίτα. **(στόχος του 3 %)**. Ωστόσο, η ΕΟΚΕ επισημαίνει ότι πρόκειται για έναν «**κινητό στόχο**» στο πλαίσιο του παγκόσμιου ανταγωνισμού επενδύσεων, και ότι όποιος καθυστερήσει στην επίτευξή του θα απομακρυνθεί ακόμη περισσότερο από την κορυφή.

2.6 **Η αναγκαιότητα ενός ισχυρού κοινοτικού πρόγραμματος για την έρευνα.** Η στήριξη της έρευνας και της τεχνολογικής ανάπτυξης εκ μέρους της Ε.Ε. προσφέρει σημαντική ευρωπαϊκή πρόσθετη αξία. Έτσι, ανοίγονται δυνατότητες οι οποίες υπερβαίνουν σαφώς τις δυνατότητες των μεμονωμένων κρατών μελών, ενώ ήδη έχουν δρομολογηθεί εξελίξεις στην Ευρώπη με παγκόσμιο αντίκτυπο ([5]). Η ευρωπαϊκή στήριξη λειτουργεί ως μοχλός και παράγων ολοκλήρωσης επί των απαραίτητων και ευρύτερων εθνικών ερευνητικών προγραμμάτων, στα οποία ασκεί αποφασιστική επιρροή. Παράλληλα, αντιστοιχεί στο διεθνή χαρακτήρα της επιστήμης, της έρευνας και της παραγωγής, καθώς και στην απαραίτητη προς τούτο διεθνή αγορά εργασίας.

2.7 **Καταλύτης της ευρωπαϊκής ολοκλήρωσης και συνοχής.** Τέλος, η κοινή έρευνα και ανάπτυξη αποτελεί τον κρίκο που διασυνδέει κορυφαίους ευρωπαίους επιστήμονες στον τομέα της έρευνας με την ευρωπαϊκή βιομηχανία και τους πολιτικούς ιθύνοντες· ταυτόχρονα αποτελεί ουσιαστικό καταλύτη για την ευρωπαϊκή ολοκλήρωση, τη συνοχή και τη διαμόρφωση κοινής ταυτότητας.

2.8 **Οι προτάσεις της Επιτροπής.** Οι προτάσεις της Επιτροπής αφορούν τις χρηματοδοτικές και τις επί της ουσίας δραστηριότητες που πρέπει να αναλάβει άμεσα η Κοινότητα για την προώθηση της έρευνας και της ανάπτυξης και, ως εκ τούτου, των στόχων της στρατηγικής της Λισσαβόνας. Παρά την αύξησή τους, συνιστούν ένα σχετικά μικρό τμήμα - σήμερα μόλις το 8 % - του προτεινόμενου γενικού προϋπολογισμού της ΕΕ για την περίοδο 2007-2013.

2.9 Επιπλέον, οι προτάσεις της Επιτροπής συνδέονται και με την πρόταση σχετικά με τη θέσπιση **πρόγραμματος-πλαίσιο για την ανταγωνιστικότητα και την καινοτομία (2007-2013),** η οποία δεν εξετάζεται στο παρόν έγγραφο. Ειδικότερα, το εν λόγω πρόγραμμα θα μπορούσε να λειτουργήσει ως **συνδετικός κρίκος** μεταξύ του πρόγραμματος-πλαίσιο που παρουσιάζεται στο παρόν έγγραφο και των αναγκαίων διαδικασιών καινοτομίας στις οποίες πρέπει να προβούν πολλές **ΜΜΕ**.

2.10 **Η δοκιμασία: καθορισμός προτεραιοτήτων.** Ως εκ τούτου, η έγκριση των προτεινόμενων δραστηριοτήτων από το Κοινοβούλιο, το Συμβούλιο και – όσον αφορά τις δημοσιονομικές προοπτικές –και ιδίως εκ μέρους των κρατών μελών και η απαραίτητη προτεραιότητα που θα δοθεί σε αυτές αποτελεί την κρίσιμη δοκιμασία για τη σοβαρότητα, τις επιδόσεις και την αξιοπιστία της ευρωπαϊκής πολιτικής (βλ. σχετικά σημεία 4. 4 έως 4.6) .

3. Κύρια σημεία των προτάσεων της Επιτροπής

3.1 Σε σύγκριση με το προηγούμενο πρόγραμμα, το έβδομο πρόγραμμα-πλαίσιο δραστηριοτήτων έρευνας, τεχνολογικής ανάπτυξης και επίδειξης της Ευρωπαϊκής Κοινότητας (2007-2013) – εφ'εξής **ΠΠ7** – χαρακτηρίζεται από τα ακόλουθα στοιχεία:

— Καλύπτει εξ αρχής την Ευρώπη των 25.

— Εκτείνεται για χρονικό διάστημα κατά δύο χρόνια μεγαλύτερο.

— Περιλαμβάνει σημαντική αύξηση του συνολικού αλλά και του ετήσιου προϋπολογισμού.

— Προσφέρει μια σαφή και εύλογη διασύνδεση των προτεινόμενων προγραμμάτων αλλά και των επιμέρους τμημάτων αυτών.

— Οι θεματικοί τομείς που έχουν προστεθεί αφορούν στην έρευνα στο χώρο της ενέργειας, της ασφάλειας και του διαστήματος.

3.2 Αφετέρου, η χρονική περίοδος που καλύπτει το έβδομο πρόγραμμα-πλαίσιο δραστηριοτήτων έρευνας και εκπαίδευσης της Ευρωπαϊκής Κοινότητας Ατομικής Ενέργειας (Ευρατόμ) (2007-2011) – εφ' εξής **ΠΠ7-Ευρατόμ** – παραμένει αμετάβλητη, καλύπτοντας βεβαίως την Ευρώπη των 25.

3.3 Το 7ο πρόγραμμα-πλαίσιο **ΠΠ7** θα διαρθρωθεί γύρω από τέσσερα ειδικά πρόγραμματα, τα οποία αντιστοιχούν σε ισάριθμους βασικούς στόχους της ευρωπαϊκής ερευνητικής πολιτικής:

— **Συνεργασία**

Δεσμεύοντας το 61 % περίπου των δημοσιονομικών πιστώσεων, αυτό το επιμέρους πρόγραμμα καλύπτει το μεγαλύτερο μέρος του **ΠΠ7.** Επιδίωξη είναι να υποστηριχθεί η διακρατική συνεργασία των ερευνητικών δραστηριοτήτων, περιλαμβανομένης και της συνεργασίας μεταξύ της ΕΕ και τρίτων χωρών.

([4]) Ο στόχος αυτός επιβεβαιώθηκε και παρουσιάστηκε αναλυτικά τον Μάρτιο του 2005 από το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο στις Βρυξέλλες, στο πλαίσιο των συμπερασμάτων του σχετικά με την επανενεργοποίηση της στρατηγικής της Λισσαβόνας.

([5]) Παραδείγματα επιτυχημένης ευρωπαϊκής συνεργασίας: ARIANE, AIRBUS , CERN, ESO, GALILEO , JET/ITER

— **Ιδέες**

Υπό την καθοδήγηση ενός αυτόνομου Ευρωπαϊκού Συμβουλίου Έρευνας, θα υποστηριχθούν δραστηριότητες έρευνας αιχμής που μπορεί να ενδιαφέρουν όλους τους κλάδους των επιστημών (μαζί με τις ανθρωπιστικές επιστήμες) και της τεχνολογίας.

— **Άνθρωποι**

Πρέπει να ενισχυθεί και να επεκταθεί η υποστήριξη της κατάρτισης, της επιμόρφωσης και της επαγγελματικής εξέλιξης των ερευνητών, οι λεγόμενες «δράσεις Μαρία Κιουρί», καθώς και η εδραίωση ισχυρών δεσμών με τα εθνικά συστήματα.

— **Ικανότητες**

Στον τομέα αυτό πρέπει να υποστηριχθούν παράγοντες από τους οποίους εξαρτώνται οι ευρωπαϊκές ικανότητες έρευνας και καινοτομίας: ενίσχυση και δημιουργία υποδομών έρευνας· έρευνα προς όφελος των ΜΜΕ· περιφερειακές συσπειρώσεις με άξονα την έρευνα· πλήρης απελευθέρωση του ερευνητικού δυναμικού των «περιφερειών σύγκλισης» της ΕΕ· ενσωμάτωση της επιστήμης στον κοινωνικό ιστό· «οριζόντιες» δραστηριότητες διεθνούς συνεργασίας.

— **Κοινό Κέντρο Ερευνών**

Επιπλέον, προβλέπεται η κατάρτιση ενός ειδικού πρόγραμματος για τις μη πυρηνικές δράσεις του Κοινού Κέντρου Ερευνών.

3.4 Το προτεινόμενο συνολικό ύψος της χρηματοδοτικής συμμετοχής της Κοινότητας στο ΠΠ7 ανέρχεται σε **72.726 εκατομμύρια ευρώ.** Η ποσοστιαία κατανομή του ποσού αυτού μεταξύ των δραστηριοτήτων και δράσεων που προβλέπονται στο άρθρο 2, παράγραφοι 2 έως 6, έχει ως εξής:

Συνεργασία	61,1 %
Ιδέες	16,3 %
Άνθρωποι	9,8 %
Ικανότητες	10,3 %
Μη πυρηνικές δράσεις του Κοινού Κέντρου Ερευνών	2,5 %

3.5 Το **πρόγραμμα «Συνεργασία»**, για το οποίο προτείνεται προϋπολογισμός 44.432 εκατ. ευρώ, χωρίζεται σε θεματικά πρόγραμματα προτεραιότητας. Στα πλαίσια αυτά, πρέπει να εξασφαλιστεί η αμοιβαία προσπελασιμότητα των επιμέρους προγραμμάτων και να επιτραπεί η υιοθέτηση διαθεματικών προσεγγίσεων. Το πρόγραμμα περιλαμβάνει τα ακόλουθα 9 ερευνητικά θέματα, τα οποία πρέπει να εξεταστούν στην ΕΕ στο πλαίσιο της διακρατικής συνεργασίας. Επίσης παρουσιάζεται η προτεινόμενη, ποσοστιαία κατανομή του προϋπολογισμού.

— Υγεία	18,7 %
— Τρόφιμα, γεωργία και βιοτεχνολογία	5,5 %
— Τεχνολογίες της πληροφορίας και της επικοινωνίας	28,5 %
— Νανοεπιστήμες, νανοτεχνολογίες, υλικά και νέες τεχνολογίες παραγωγής	10,9 %
— Ενέργεια	6,6 %
— Περιβάλλον (συμπεριλαμβανομένης της αλλαγής του κλίματος)	5,7 %
— Μεταφορές (συμπεριλαμβανομένης της αεροναυτικής)	13,3 %
— Κοινωνικοοικονομικές και ανθρωπιστικές επιστήμες	1,8 %
— Ασφάλεια και διάστημα	8,9 %

3.6 Το **ΠΠ7-Ευρατόμ** απαρτίζεται από δύο ειδικά πρόγραμματα.

3.6.1 Το ένα καλύπτει τους εξής θεματικούς τομείς:

— **Έρευνα στο πεδίο της πυρηνικής σύντηξης**: με στόχο την ανάπτυξη τεχνολογίας ικανής να διασφαλίσει μια ασφαλή, αειφόρο, φιλική προς το περιβάλλον και οικονομικά βιώσιμη πηγή ενέργειας.

— **Πυρηνική σχάση και ακτινοπροστασία**: με στόχο την προώθηση της ασφαλούς χρήσης και εκμετάλλευσης της πυρηνικής σχάσης και άλλων χρήσεων ακτινοβολίας στη βιομηχανία και την ιατρική.

3.6.2 Το άλλο πρόγραμμα καλύπτει τις δραστηριότητες του Κοινού Κέντρου Ερευνών στον τομέα της πυρηνικής ενέργειας.

3.6.3 Το συνολικό ποσό για την εφαρμογή του **ΠΠ7-Ευρατόμ** για την περίοδο 2007 έως 2011 ανέρχεται σε **3092 εκατομμύρια ευρώ**. Το ποσό αυτό κατανέμεται ως εξής (σε ποσοστά):

α) Έρευνα στο πεδίο της ενέργειας σύντηξης	69,8 %
β) Πυρηνική σχάση και ακτινοπροστασία	12,8 %
γ) Πυρηνικές δραστηριότητες του Κοινού Κέντρου Ερευνών	17,4 %

3.7 Σ' αυτά προστίθεται λεπτομερής περιγραφή και διασαφήνιση των προτεινόμενων όρων **χρηματοδοτικής στήριξης και των χρηματοδοτικών μέσων**. Οι λεπτομέρειες αυτές είχαν εξαγγελθεί σε προηγούμενη ανακοίνωση της Επιτροπής ([6]), για την οποία η ΕΟΚΕ έχει εκδώσει αναλυτική γνωμοδότηση. ([7])

4. **Γενικές παρατηρήσεις**

4.1 Η παρούσα πρόταση της Επιτροπής είναι ένα εκτενέστατο έγγραφο, στο οποίο περιλαμβάνεται ένα αξιόλογο πρόγραμμα έρευνας και ανάπτυξης, με πολλές λεπτομέρειες, πτυχές και εγκάρσιες διασυνδέσεις. Για το λόγο αυτό, στο πλαίσιο της παρούσας γνωμοδότησης δεν είναι εφικτή ούτε η ξεχωριστή παρουσίαση όλων των προτεινόμενων στοιχείων και διαδικασιών του πρόγραμματος, αλλά ούτε ο αναλυτικός σχολιασμός τους. Ως εκ τούτου, όλες οι λεπτομερείς **παρατηρήσεις περιορίζονται** σε θέματα που η ΕΟΚΕ

([6]) Η επιστήμη και η τεχνολογία, κλειδιά του μέλλοντος της Ευρώπης - Κατευθυντήριες γραμμές της πολιτικής της Ένωσης υπέρ της έρευνας COM (2004) 353 τελικό

([7]) ΕΕ C 157 της 28.06.2005.

κρίνει ότι χρήζουν ιδιαίτερης προσοχής. Επιπλέον, η ΕΟΚΕ παραπέμπει σε προηγούμενες συστάσεις της ([8]) επί ειδικών θεμάτων και τονίζει ότι εξακολουθούν να είναι επίκαιρες και για την περίπτωση του 7ου πρόγραμματος-πλαίσιο. Περισσότερες παρατηρήσεις θα περιλαμβάνονται στις επακόλουθες γνωμοδοτήσεις της ΕΟΚΕ επί των ανακοινώσεων της Επιτροπής για τα «ειδικά προγράμματα» ([9]) καθώς και τους «κανόνες πρόσβασης» ([10]).

4.2 Η ΕΟΚΕ θεωρεί ότι οι δύο **προϋπολογισμοί** που προτείνονται παρέχουν τα κονδύλια που είναι απολύτως απαραίτητα για να μπορέσει η Ε.Ε., ως κοιτίδα της σύγχρονης επιστήμης και τεχνολογίας, όχι μόνο να αποφύγει το ενδεχόμενο να εκτεθεί η θέση της σε κίνδυνο, αλλά να την διατηρήσει και να την ενισχύσει περαιτέρω. Τα κονδύλια αυτά πρέπει μακροπρόθεσμα να αυξηθούν. Επιπλέον, η ΕΟΚΕ πιστεύει ότι αυτό αποτελεί ένα θετικό και απολύτως **απαραίτητο πρώτο βήμα**, τουλάχιστον εκ μέρους της Κοινότητας, για να προσεγγισθεί περισσότερο ο δεδηλωμένος πολιτικός **στόχος του 3 %** που καθορίστηκε από τους Ευρωπαίους αρχηγούς κρατών και κυβερνήσεων στη σύνοδο κορυφής της **Βαρκελώνης** ([11]).

4.3 **Χωρίς τους απαιτούμενους χρηματοδοτικούς πόρους, τα δύο πρόγραμματα ΠΠ7 και ΠΠ7-Ευρατόμ δεν μπορούν να επιτύχουν τους στόχους τους όσον αφορά τη στρατηγική της Λισσαβόνας.** Υπάρχει μάλιστα κίνδυνος, στα πλαίσια του παγκόσμιου ανταγωνισμού, η Ευρώπη να απομακρυνθεί ακόμη περισσότερο από την κορυφή. Η έρευνα και τεχνολογική ανάπτυξη συνιστούν την αφετηρία και την κινητήρια δύναμη της διαδικασίας εισαγωγής καινοτομιών για την καθιέρωση ανταγωνιστικών προϊόντων και τεχνικών. Μπορεί να προκαλέσουν ραγδαίες εξελίξεις, οι οποίες θα επιδράσουν με τη σειρά τους θετικά στη δυναμική της οικονομίας και την απασχόληση.

4.4 Η πρόταση της Επιτροπής αποτελεί επιπλέον σαφές μήνυμα προς τα κράτη μέλη να ακολουθήσουν το παράδειγμα και να καταβάλουν κάθε δυνατή προσπάθεια για να επιτευχθεί όσο το δυνατόν ταχύτερα ο στόχος του 3 % αξιοποιώντας και τους εθνικούς προϋπολογισμούς για την έρευνα.

4.5 Κατά συνέπεια, η ΕΟΚΕ θεωρεί **το συνολικό ύψος** των δύο προϋπολογισμών που αναμένεται να εγκριθούν ως την καθοριστική δοκιμασία για την ευρωπαϊκή πολιτική, την αξιοπιστία και την ικανότητα δράσης που διαθέτει. Αυτή είναι η πλέον κατάλληλη ευκαιρία να καταδειχθεί, εάν η ευρωπαϊκή πολιτική θέτει πράγματι τις **απαραίτητες προτεραιότητες** και δημιουργεί τα θεμέλια που είναι απαραίτητα για να αποφευχθεί το ενδεχόμενο της περαιτέρω υποχώρησης της Ε.Ε. στο πλαίσιο του παγκόσμιου ανταγωνισμού και προκειμένου να εκπληρωθούν τις υποσχέσεις που εμπερικλείονται στους στόχους της Λισσαβόνας.

4.6 **Έκκληση.** Κατά συνέπεια, η ΕΟΚΕ απευθύνει έκκληση στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο και κυρίως στους αρχηγούς κρατών και κυβερνήσεων των κρατών μελών να διαθέσουν τις προτεινόμενες από την Επιτροπή, άμεσα αναγκαίες, επενδύσεις στους τομείς της έρευνας και ανάπτυξης και να μην επιτρέψουν να μεταβληθούν σε παίγνιο ή θύμα των διαπραγματεύσεων για το μελλοντικό γενικό προϋπολογισμό της ΕΕ. Σε διαφορετική περίπτωση, θα προκύψουν μεγάλα μειονεκτήματα, ενώ ταυτόχρονα δεν θα είναι δυνατή η επίτευξη των στόχων της Λισσαβόνας και θα ζημιωθεί η εικόνα και η αξιοπιστία της ευρωπαϊκής πολιτικής.

4.7 Επιπλέον, η ΕΟΚΕ απευθύνει έκκληση στους αρχηγούς των κρατών και των κυβερνήσεων και στην ευρωπαϊκή βιομηχανία να συμβάλουν μέσω των **εθνικών ερευνητικών προγραμμάτων** και των **μέτρων που λαμβάνονται στο χώρο της βιομηχανικής έρευνας** για την επίτευξη του στόχου του 3 % όσο το δυνατόν συντομότερα.

4.8 Η ΕΟΚΕ επικροτεί **τη βασική προσέγγιση** των δύο προγραμμάτων-πλαίσιο που προτείνει η Επιτροπή (ΠΠ7 και ΠΠ7-Ευρατόμ). Αυτό ισχύει για το περιεχόμενο και τη θεματική τους διάρθρωση, αλλά συνήθως και για την ισορροπία μεταξύ των επιμέρους στόχων και στοιχείων των προγραμμάτων.

4.9 Η ΕΟΚΕ επικροτεί, επίσης, το ότι στην πρόταση της Επιτροπής συμπεριλαμβάνονται ή επισημαίνονται με ξεχωριστή έμφαση πολλές από τις συστάσεις της. Τα ερευνητικά αντικείμενα που περιλαμβάνονται στο επιμέρους πρόγραμμα «Συνεργασία» αφορούν π.χ.: τη γνωμοδότησή της για τη **νανοτεχνολογία** ([12]), τη **βιοτεχνολογία** ([13]), την **έρευνα για την υγεία** ([14]), τις **τεχνολογίες της πληροφορίας** ([15]), την **ενεργειακή έρευνα** ([16]) (περιλαμβανομένης της έρευνας στο πεδίο της πυρηνικής σύντηξης ([17])), το **διάστημα** ([18]) και την **έρευνα στον τομέα της ασφάλειας** ([19]). Στο σημείο αυτό, επαναλαμβάνεται ότι η ΕΟΚΕ αποδίδει ιδιαίτερη σημασία σε όλα αυτά τα θέματα και, κατά συνέπεια, υποστηρίζει με θέρμη την ανάλογη επεξεργασία τους. Κενά που εντοπίζει ή ιδιαίτερες απόψεις που προβάλλει η ΕΟΚΕ θα επισημανθούν σε μεταγενέστερο σημείο.

4.10 Όσον αφορά τη **διαστημική έρευνα και την έρευνα στον τομέα της ασφάλειας,** η ΕΟΚΕ είχε ήδη διατυπώσει και στοιχειοθετήσει τη σύσταση η προώθηση και η διαχείρισή τους να υλοποιηθεί εκτός του ΠΠ7. Αναγνωρίζει ωστόσο τα πλεονεκτήματα που προσφέρει η ενσωμάτωσή τους στο ΠΠ7 – π.χ. πιο εύκολη διαχείριση καθώς και περισσότερη συνεκτικότητα και συνέργεια με άλλα σκέλη του προγράμματος. Ως εκ τούτου, ζητεί να καταβληθούν προσπάθειες για την ενσωμάτωση των ανωτέρω επιμέρους προγραμμάτων στο ΠΠ7 και να συναχθούν τα απαραίτητα συμπεράσματα βάσει της αποκτηθείσας εμπειρίας, λόγου χάριν στο πλαίσιο της ενδιάμεσης επανεξέτασης ή στο ΠΠ8.

4.10.1 Ο θεματικός τομέας «Εφαρμογές διαστημικής τεχνολογίας στην υπηρεσία της ευρωπαϊκής κοινωνίας», που εντάσσεται στο σκέλος «Διάστημα», αποτελεί έναν τυπικό θεματικό τομέα οριζόντιου χαρακτήρα (βλέπε κεφάλαιο 5) που συνδυάζεται με τους τομείς ασφάλεια, περιβάλλον και τεχνολογία των πληροφοριών.

([8]) Βλ. σχετικά υποσημειώσεις 14) έως 21).
([9]) COM(2005)440 έως 445 τελικό.
([10]) Αναμένεται σύντομα.
([11]) ΕΕ C 95 της 23.4.2003.
([12]) ΕΕ C 157 της 28.06.2005.
([13]) ΕΕ C 234 της 30.09.2003, ΕΕ C 61 της 14.03.2003, ΕΕ C 94 της 18.04.2002.
([14]) ΕΕ C 74 της 23.3.2005· ΕΕ C 133 της 6.6.2003.
([15]) ΕΕ C 302 της 7.12.2004.
([16]) ΕΕ C 241 της 7.10.2002).
([17]) ΕΕ C 302 της 7.12.2004.
([18]) ΕΕ C 220 της 16.9.2003· ΕΕ C 112 της 30.4.2004.
([19]) ΕΕ C 157 της 28.06.2005.

4.10.2 Τα τρέχοντα επίκαιρα θέματα της **έρευνας στον τομέα της ασφάλειας,** όπως «Προστασία από την τρομοκρατία και την εγκληματικότητα», «ασφάλεια των συνόρων», «ασφάλεια και κοινωνία» κ.λπ. αποτελούν οριζόντιους θεματικούς τομείς και πρέπει να συμπληρωθούν στον ερευνητικό τομέα των ανθρωπιστικών και κοινωνικών επιστημών από θέματα όπως «έρευνα σχετικά με τις συγκρούσεις και την ειρήνη» καθώς και «έρευνα σχετικά με τον πολιτισμό», προκειμένου να διασαφηνιστούν οι αιτίες των συγκρούσεων και οι δυνατότητες για την αποφυγή ή την πρόληψή τους. Ιδιαίτερη βαρύτητα πρέπει να δοθεί στην **καταπολέμηση της τρομοκρατίας** καθώς και (βλέπε επίσης το σημείο 6.4.3) της απειλής των **όπλων μαζικής καταστροφής.**

4.11 αφορά στο ειδικό **πρόγραμμα «Ιδέες»,** η ΕΟΚΕ επικροτεί το γεγονός ότι έγιναν δεκτές και οι συστάσεις της ([20]) που αφορούσαν κυρίως την αυτόνομη διαχείριση του εν λόγω πρόγραμματος από ένα Ευρωπαϊκό Συμβούλιο Έρευνας, το οποίο πρέπει να στελεχωθεί από διεθνώς αναγνωρισμένους, κορυφαίους επιστήμονες. Η ΕΟΚΕ επαναλαμβάνει τη σύστασή της να συμπεριληφθούν στο συμβούλιο αυτό κορυφαίοι επιστήμονες από το χώρο της βιομηχανίας. Επιπλέον, συνιστά με έμφαση στο Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο να διατυπώσουν τη σύμφωνη γνώμη τους για αυτό το νέο είδος προώθησης της έρευνας, η διαχείριση της οποίας πρέπει να γίνει κατ' αναλογία π.χ. με το Medical Research Council (συμβούλιο ιατρικών ερευνών – Ηνωμένο Βασίλειο) ή την Deutsche Forschungsgemeinschaft (ερευνητική κοινότητα της Γερμανίας).

4.11.1 Το πρόγραμμα αυτό - προσανατολισμένο στην προώθηση της αριστείας σε όλους τους κλάδους των επιστημών και της τεχνολογίας – θα προσδώσει ευρωπαϊκή προστιθέμενη αξία και θα συμβάλλει στην ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας της ΕΕ στο παγκόσμιο στερέωμα. Η ΕΟΚΕ τονίζει ιδιαιτέρως ότι ([21]) *μόνο η βασική έρευνα που διενεργείται σε πλαίσια ελευθερίας και ανεξαρτησίας, συνεπώς η αυτόνομη έρευνα – ωστόσο οροθετημένη – μπορεί να εξασφαλίσει την πλέον σημαντική πρώτη ύλη για τη μελλοντική ευημερία: νέες γνώσεις.* Η σημασία της βασικής έρευνας και της προώθησής της υποστηρίζεται και από τη βιομηχανία ([22]).

4.11.2 Αυτό ανταποκρίνεται και στην επανειλημμένα διατυπωθείσα σύσταση της ΕΟΚΕ ότι στο **τρίπτυχο της καινοτομίας: βασική έρευνα, εφαρμοσμένη έρευνα και ανάπτυξη** (ανάπτυξη προϊόντων και διαδικασιών) πρέπει να δοθεί η δέουσα βαρύτητα σε όλους τους τρεις πυλώνες δημιουργώντας κατ' αυτόν τον τρόπο τις βέλτιστες προϋποθέσεις για την συνολική επιτυχία. Αντιμετωπίζοντας το θέμα από άλλη σκοπιά, η εφαρμογή της ανωτέρω σύστασης είναι απαραίτητη και για την πολυθεματική προσέγγιση που προτείνει η Επιτροπή. Εκτός αυτού, η ΕΟΚΕ επισημαίνει εκ νέου, ότι **τα όρια μεταξύ των εννοιών** βασική έρευνα, εφαρμοσμένη έρευνα και ανάπτυξη ήταν ανέκαθεν **ρευστά και αυθαίρετα** και ως εκ τούτου δεν θα πρέπει σε καμία περίπτωση να προβληθούν τεχνητά μέσω διοικητικών δραστηριοτήτων.

4.12 Η ΕΟΚΕ επικροτεί επίσης την ενίσχυση των δραστηριοτήτων στον τομέα «**Άνθρωποι**» και στο ενσωματωμένο **πρόγραμμα Μαρία Κιουρί.** Το εν λόγω πρόγραμμα έχει ήδη αποδειχθεί ότι αποτελεί ένα εξαιρετικά επιτυχημένο και σημαντικό μέσο για την κατάρτιση και προώθηση «**Ευρωπαίων επιστημόνων**» και την ενίσχυση της **ελκυστικότητας του Ευρωπαϊκού Χώρου Έρευνας** για όλους τους ερευνητές του κόσμου. Η ΕΟΚΕ υπογραμμίζει εκ νέου ότι οι ερευνητές δεν είναι απλώς οι δημιουργοί νέας γνώσης, αλλά και οι σημαντικότεροι (μετα-)φορείς αυτής της γνώσης μεταξύ κρατών και ηπείρων, καθώς και μεταξύ ερευνητικών οργανισμών και βιομηχανίας, ήτοι μεταξύ έρευνας και πρακτικής εφαρμογής.

4.12.1 Επιπλέον, ως μέρος αυτού του πρόγραμματος, τονίζονται οι στόχοι: **δια βίου μάθηση και εξέλιξη της σταδιοδρομίας καθώς και οδοί μεταφοράς γνώσεων και εταιρικά σχήματα μεταξύ βιομηχανίας και πανεπιστημίων.** Ενώ ο πρώτος στόχος επικεντρώνεται στην απόκτηση προσόντων από νέους ερευνητές και ειδικότερα της περαιτέρω επαγγελματικής τους εξέλιξης – περιλαμβανομένης της επαγγελματικής εξέλιξης ήδη πεπειραμένων ερευνητών – (βλέπε επίσης και το επόμενο σημείο), ο δεύτερος στόχος εστιάζεται στην κατάρτιση και προαγωγή μακροπρόθεσμων προγραμμάτων συνεργασίας μεταξύ ακαδημαϊκών ιδρυμάτων και επιχειρήσεων, **ιδίως ΜΜΕ,** συνεπώς στην υποστήριξη του ανωτέρω αναφερόμενου τρίπτυχου της καινοτομίας. Ως εκ τούτου, κρίνεται σκόπιμη η προώθηση της **κινητικότητας μεταξύ του δημόσιου και ιδιωτικού τομέα.** Η λόγω κινητικότητα πρέπει να καλύπτει και συνεργασίες, π.χ., με το γεωργικό τομέα ή με πολιτικούς θεσμούς.

4.12.2 Κατ' αυτόν τον τρόπο, η ΕΟΚΕ προσεγγίζει τον **καθοριστικό ρόλο των πανεπιστημίων ως ιδρυμάτων έρευνας και εκπαίδευσης**. Για να μπορέσουν όμως τα πανεπιστήμια να εκπληρώσουν το καθήκον τους, πρέπει να διαθέτουν το απαραίτητο υλικό, τις εγκαταστάσεις, τον προϋπολογισμό προσωπικού και την οργανωτική διάρθρωση που απαιτούνται (βλέπε επίσης σημείο 4.12.4). Στο χώρο αυτό παρατηρούνται πολύ σοβαρές ελλείψεις, ιδιαιτέρως σε σύγκριση με κορυφαία πανεπιστήμια, π.χ. στην Αμερική. Για το λόγο αυτό, η ΕΟΚΕ χαιρετίζει το γεγονός ότι η Επιτροπή καταρτίζει ανακοίνωση γι αυτό το σημαντικό θέμα, επί της οποίας θα γνωμοδοτήσει. Στο σημείο αυτό γίνεται αναφορά στην άποψη που είναι σημαντική μόνο για τους RP7, σύμφωνα με την οποία πρέπει να υπάρχουν μέσα στήριξης προσαρμοσμένα στο σύνηθες μέγεθος των προγραμμάτων των πανεπιστημιακών ερευνητικών ομάδων.

4.13 Πέραν τούτου, η ΕΟΚΕ επικροτεί τις προσπάθειες της Επιτροπής να δημιουργήσει μια συνεκτική **εικόνα για το επάγγελμα του «Ευρωπαίου ερευνητή»**, να αναπτύξει μια αξιόπιστη επαγγελματική σταδιοδρομία για τους ερευνητές, προσαρμόζοντας σε αυτήν τους κανόνες της εσωτερικής αγοράς. Η ΕΟΚΕ έχει τονίσει και παλαιότερα ([23]) ότι το ανθρώπινο δυναμικό αποτελεί την πιο ευαίσθητη και πολύτιμη πηγή έρευνας και ανάπτυξης καθώς και ότι υποστηρίζει κάθε προσπάθεια της Επιτροπής για την ανάπτυξη και τη διατήρηση του ανθρώπινου δυναμικού. Επιπλέον, συμφωνεί με την Επιτροπή, ότι οι αναγκαίες βελτιώσεις αφορούν τόσο τις ατομικές συμβάσεις των ερευνητών όσο και την προσαρμογή / μεταφορά όλων των πτυχών της κοινωνικής ασφάλισης και των συνταξιοδοτικών ρυθμίσεων, ζητήματα εξαιρετικά σημαντικά για κάθε είδους κινητικότητα.

([20]) ΕΕ C 110, 30/04/2004

([21]) Παράθεση από την ομιλία του Γερμανού καγκελάριου στην τελετή έναρξης του έτους Αϊνστάιν 2005. Ο καγκελάριος ανέφερε μεταξύ άλλων: «Ταυτόχρονα όμως, πρέπει να διασφαλιστεί ότι η βασική έρευνα μπορεί να διενεργείται χωρίς την πίεση της άμεσης αξιοποίησης και τις διαρκείς πιέσεις για απόδειξη της χρησιμότητάς της.»

([22]) Βλ**.** The Economic Returns to Basic Research and the Benefits of University-Industry Relationships. A literature review and update of findings. Report for the UK Office of Science and Technology* by SPRU - Science and Technology Policy Research. Alister Scott, Grové Steyn, Aldo Geuna*, Stefano Brusoni, Ed Steinmueller, 2002

([23]) Βλέπε σχετικά και την ΕΕ C 110 της 30.4.2004.

4.13.1 Εάν δεν είναι εφικτή η προσφορά μιας ελκυστικής και προγραμματιζόμενης σταδιοδρομίας (ΗΠΑ: tenure track) σε ικανούς νέους επιστήμονες, το δυναμικό αυτό θα κινηθεί εκτός Ευρώπης ή θα ασχοληθεί με άλλες δραστηριότητες. Η κινητικότητα των επιστημόνων είναι απαραίτητη και επιθυμητή όχι μόνο στο εσωτερικό της Ε.Ε., αλλά και μεταξύ αυτής και πολλών άλλων κρατών. Αυτό όμως δεν πρέπει να οδηγήσει σε καθαρή απώλεια («διαρροή εγκεφάλων») των ικανότερων επιστημόνων. Στο πλαίσιο αυτό, ιδιαίτερα σημαντική πτυχή κατά την έννοια της ζωτικής **οικογενειακής συνοχής** αποτελούν τα ζευγάρια παράλληλης επαγγελματικής σταδιοδρομίας.

4.13.2 Σχετικά με αυτό, η ΕΟΚΕ παραπέμπει στη σύσταση της Επιτροπής της 11ης Μαρτίου 2005 σχετικά με την **Ευρωπαϊκή Χάρτα του Ερευνητή** ([24]) και έναν κώδικα δεοντολογίας για την πρόσληψη ερευνητών, ο οποίος θα εξυπηρετεί τους προαναφερθέντες στόχους. Η ΕΟΚΕ επικροτεί σθεναρά την πρόθεση που διατυπώνεται στο έγγραφο της Επιτροπής και πολλές από τις μεμονωμένες πτυχές που τη στηρίζουν. Αυτός είναι και ο λόγος για τον οποίο εκφράζει τη λύπη της για το ότι σε ορισμένα σημεία το συνιστώμενο πλαίσιο είναι πολύ ευρύ, πραγματοποιεί δυσχεραίνει την αποδοχή αυτού και του καταρχήν ορθού προσανατολισμού του από την επιστημονική κοινότητα. Μάλιστα, ορισμένες από τις επιλεγείσες διατυπώσεις και συστάσεις κρίνονται ως παραπλανητικές, ή τουλάχιστον ασαφείς ή διφορούμενες ([25]). Αυτό μπορεί να δυσχεράνει την απλούστευση (βλέπε επόμενο σημείο) των διαδικασιών ή να οδηγήσει σε εσφαλμένες αποφάσεις. Για το λόγο αυτό, η ΕΟΚΕ συνιστά την ενδεχόμενη επανεπεξεργασία του σημαντικού ρυθμιστικού πλαισίου.

4.14 Στο πλαίσιο αυτό, η ΕΟΚΕ χαιρετίζει και τη σαφή πρόθεση της Επιτροπής υπό το «σύνθημα» **«Απλοποίηση»** να απλουστεύσει πολλά μέτρα και διατάξεις που αφορούν τις διαδικασίες υποβολής αίτησης και λήψης αποφάσεων, διευκολύνοντας αισθητά τη θέση των αιτούντων. Εξάλλου, ο εκτεταμένος φόρτος εργασίας και η επιβάρυνση του κόστους που συνεπάγονται οι ισχύουσες διαδικασίες υποβολής αίτησης και έγκρισης συνιστούν ένα από τα κύρια εμπόδια για τους χρήστες της επιστήμης και της βιομηχανίας. Αυτό ισχύει ειδικά για τις ΜΜΕ και το αξιόλογο δυναμικό καινοτομίας που διαθέτουν, καθώς και για τις μικρότερες ερευνητικές ομάδες σε πανεπιστήμια. Η εφαρμογή διαδικασιών πιο φιλικών προς την έρευνα θα μπορούσε να ενισχύσει σημαντικά την αποτελεσματικότητα της προώθησης της ευρωπαϊκής έρευνας συμβάλλοντας επιπλέον στη βελτίωση της «εικόνας των Βρυξελλών» - η οποία δυστυχώς επισκιάζεται κατεξοχήν από τις έννοιες «γραφειοκρατία» και «υπέρμετρη ρύθμιση» - μεταξύ των Ευρωπαίων πολιτών. Η ΕΟΚΕ υπενθυμίζει τις παλαιότερες σχετικές συστάσεις της και την υποστήριξη που είχε εκφράσει για την έκθεση Marimon ([26]). **Η συμμετοχή στο ευρωπαϊκό ερευνητικό πρόγραμμα – συνυπολογίζοντας την επιβάρυνση και τους κινδύνους που απορρέουν από την υποβολή αίτησης – πρέπει να ωφελεί τους συμμετέχοντες!**

4.14.1 Η ΕΟΚΕ αντιλαμβάνεται ότι αυτός ο στόχος αγγίζει το **πεδίο έντασης** μεταξύ της απαιτούμενης **διαφάνειας,** των διατάξεων του **Ελεγκτικού Συνεδρίου** και των **περιθωρίων διακριτικής ευχέρειας** όλων των υπεύθυνων για τη χάραξη πολιτικής. Αυτό μπορεί και πρέπει να ενισχύσει την ιδία ευθύνη των εμπλεκόμενων φορέων (σε κάθε περίπτωση θα πρέπει να επανεξεταστεί και το ζήτημα της ατομικής τους ευθύνης) εκ μέρους της Επιτροπής ή των οργανισμών που την εκπροσωπούν. Ως εκ τούτου, τίθενται πολύ υψηλές απαιτήσεις για την εμπειρογνωμοσύνη και τις ειδικές γνώσεις των υπεύθυνων φορέων. Η ΕΟΚΕ επαναλαμβάνει συνεπώς και σύστασή της ότι για το σκοπό αυτό που χρειάζονται ειδικοί εμπειρογνώμονες με πολυετή πείρα. Επίσης, υπενθυμίζει τις συναφείς προηγούμενες συστάσεις της ([27]).

4.14.2 Ένα ιδιαίτερα σημαντικό σημείο για τις καινοτομίες και για την υπέρβαση της μετριότητας είναι η βούληση που είναι απαραίτητη για την αποδοχή της αβεβαιότητας και του κινδύνου αποτυχίας. Η πρόοδος στη νέα γη των επιστημών και της τεχνολογίας και η αναζήτηση του αγνώστου δεν μπορούν να σχεδιαστούν ή να παρουσιαστούν με τρόπο που να μπορεί να εγγυηθεί την επιτυχία· αντιθέτως, όταν όλα είναι εκ των προτέρων γνωστά, δεν μπορεί να υπάρξουν νέες ανακαλύψεις. Συνεπώς, η «αποτυχία» δεν μπορεί να θεωρηθεί ως τέτοια, αλλά μάλλον ως ένα χρήσιμο βήμα στα πλαίσια μιας διαδικασίας που αποτελείται από συνεχείς προσπάθειες και σφάλματα. **Η τύχη και ο κίνδυνος είναι δύο πλευρές ενός και του αυτού νομίσματος.**

4.14.3 Η συγκρότηση εξωτερικών οργανισμών συνιστάται μόνο στις περιπτώσεις που διασφαλίζεται η σαφής βελτίωση των διοικητικών διαδικασιών και μπορεί να καταδειχθεί σημαντικό πλεονέκτημα κόστους. Οι ενδεχόμενες πρόσθετες ή εξωτερικές **διοικητικές δαπάνες δεν πρέπει σε καμία περίπτωση να μειώνουν τον προϋπολογισμό που διατίθεται πραγματικά για την έρευνα!**

4.15 ΕΟΚΕ επικροτεί με ιδιαίτερη έμφαση τα σημαντικά επιμέρους τμήματα που εντάσσονται στο ειδικό πρόγραμμα **«Ικανότητες»**, στα οποία περιλαμβάνονται τα θέματα υποδομές έρευνας, έρευνα προς όφελος των ΜΜΕ, περιφέρειες της γνώσης, ερευνητικό δυναμικό, ενσωμάτωση της επιστήμης στον κοινωνικό ιστό καθώς και δραστηριότητες διεθνούς συνεργασίας.

4.15.1 Καθοριστικό στόχο αποτελεί η ενίσχυση της ένταξης των **μικρών και μεσαίων επιχειρήσεων (ΜΜΕ)** στην ερευνητική διαδικασία και στη διαδικασία καινοτομίας και η ανάπτυξη του δέοντος νομικού πλαισίου και των ενδεδειγμένων μέσων.

([24]) Επίσημη εφημερίδα της Ευρωπαϊκής Ένωσης αριθ. L 75/67 της 22.03.2005

([25]) Αυτό αφορά παραδείγματος χάρη την παραγνώριση α) του γεγονότος ότι κύρια αποστολή της έρευνας αποτελεί η δημιουργία νέας γνώσης, ενώ οι παράμετροι της αποκόμισης ωφελειών για την ανθρωπότητα ή η κοινωνική συνάφεια δεν είναι ενδεδειγμένο κριτήριο για τις μεμονωμένες περιπτώσεις. (βλέπε σχετικά ΕΕ C 221 της 7.8.2001, κεφάλαια 4 και 6 (π.χ. σημείο 6.7.1), καθώς και την υποσημείωση 14, ή β) της καθοριστικής σημασίας της «διπλής έρευνας» όχι μόνο για τη διασφάλιση νέας γνώσης, αλλά και για τη διάδοση, την εμβάθυνση και την επέκτασή της. (βλέπε σχετικά π.χ. ΕΕ C 221 της 7.8.2001, σημεία 4.7.5 και 4.7.6. Έρευνες υψηλού επιπέδου δεν μπορούν να επιβληθούν μέσω αυστηρών κανόνων, αλλά μπορούν να πραγματοποιηθούν σε πλαίσια ελευθερίας. Οι πλέον αποτελεσματικές δραστηριότητες για την πραγματοποίηση προόδων και την επίτευξη υψηλών επιδόσεων σε αυτόν το νέο τομέα είναι ο διορισμός των πιο επιτυχημένων και έμπειρων ερευνητών σε θέσεις κλειδιά, η απόκτηση και προώθηση των καλύτερων επιστημόνων, καθώς και ο επαρκής και ασφαλής εξοπλισμός με μηχανήματα και ερευνητικά μέσα (κριτική μάζα). Επίσης βλέπε σχετικά ΕΕ C 204 της 18.7.2000, καθώς και ΕΕ C 110 της 30.4.2004. Η εξειδίκευση ενός ερευνητή δεν μπορεί να ποσοτικοποιηθεί, αλλά ούτε να εκτιμηθεί με αντικειμενικά κριτήρια – αναπόφευκτα, η αξιολόγησή της υπόκειται στη διακριτική ευχέρεια των έμπειρων συναδέλφων τους.

([26]) Έκθεση πάνελ εμπειρογνωμόνων υπό την προεδρία του καθηγητή Marimon, 21 Ιουνίου 2004 ,Έκτο πρόγραμμα πλαίσιο.

([27]) ΕΕ C 204 της 18.7.2000 (CES 595/2000, σημείο 9.8.4).

4.15.2 Η ενίσχυση μέσω του **πρόγραμματος καινοτομίας** μπορεί να εξελιχθεί σε άλλο ένα αποτελεσματικό μέσο για την προώθηση των ΜΜΕ ([28]). Εντούτοις, η κλίμακα των διαδικασιών πρέπει και σ' αυτήν την περίπτωση να είναι πρακτικά εφικτή και προσαρμοσμένη στα δεδομένα των ΜΜΕ. Ανάλογα με την επιτυχία που θα σημειώσει αυτό το πρόγραμμα καινοτομίας, η ΕΟΚΕ θεωρεί ότι θα άξιζε να εξεταστεί το ενδεχόμενο της περαιτέρω αύξησης των συγκεκριμένων ενισχύσεων που παρέχονται στις ΜΜΕ από το σημερινό ποσοστό 15 %, ιδιαιτέρως εάν ληφθούν υπόψη οι ανάγκες των νέων κρατών μελών. Στο πλαίσιο αυτό η ΕΟΚΕ υπενθυμίζει τις προηγούμενες παρατηρήσεις της, ότι για την επιτυχία τέτοιων ΜΜΕ, που συστάθηκαν ειδικά για την ανάπτυξη και εμπορία νέων προϊόντων υψηλής τεχνολογίας, είναι κατεξοχήν απαραίτητη η διάθεση επαρκών κεφαλαίων εκκίνησης και «**επιχειρηματικών κεφαλαίων**» για την αποτελεσματική κάλυψη των πρώτων 5-10 ετών λειτουργίας. Η επιστημονική έρευνα και η επιστημονική πολιτική μπορούν να συμβάλουν σημαντικά σε αυτό.

4.15.3 Εξίσου σημαντικοί είναι οι στόχοι της βελτιστοποίησης και ανάπτυξης **υποδομών έρευνας**, ανάπτυξης **περιφερειακών συσπειρώσεων** με γνώμονα την έρευνα, καθώς και της υποστήριξης και απελευθέρωσης του ερευνητικού δυναμικού των **περιφερειών σύγκλισης και των απόκεντρων περιφερειών της ΕΕ.** Η ενίσχυση υφιστάμενων υποδομών έρευνας καθώς και η συγκρότηση νέων θα ενθαρρύνουν τη δημιουργία και προώθηση περιφερειακών συσπειρώσεων με γνώμονα την έρευνα. Ωστόσο, και στην προκειμένη περίπτωση η ανάγκη διάθεσης επαρκών «**επιχειρηματικών κεφαλαίων**» είναι καθοριστικής σημασίας για την επιτυχημένη ανάπτυξη των επιχειρήσεων.

4.15.4 Η ΕΟΚΕ τονίζει κυρίως τη σημασία που έχει η θέσπιση επαρκών μέτρων για την ανάπτυξη υποδομών που προάγουν το δυναμικό των πανεπιστημίων (βλ. σχετικά σημείο 4.12.2). Στην προκειμένη περίπτωση, η ΕΟΚΕ επισημαίνει ότι σε πολλές περιοχές της Ε.Ε. έχουν δημιουργηθεί ήδη επιτυχημένη πυρήνες επιχειρήσεων υψηλής τεχνολογίας, που συσπειρώνονται γύρω από ορισμένα πανεπιστήμια και /ή κέντρα ερευνών, ενισχύοντας την ανάπτυξη και την καινοτομία και στον οικονομικό τους περίγυρο (πόλοι οικονομικής ανάπτυξης). Βλ. σχετικά σημείο 4.16.2.

4.15.5 Ο ρόλος των ευρωπαϊκών **κέντρων υπολογισμού υψηλών επιδόσεων,** ως μιας άλλης ιδιαίτερα σημαντικής πρωτοβουλίας για την ανάπτυξη υποδομών, αναλύεται και παρακάτω (βλ. 5.8).

4.15.6 Από την άλλη πλευρά, η ΕΟΚΕ συνιστά ο θεματικός τομέας «**Ενσωμάτωση της επιστήμης στον κοινωνικό ιστό**» ([29]), ο οποίος εντάσσεται στο σκέλος «Ικανότητες», να μεταφερθεί – υπό την επιφύλαξη να συμπεριληφθεί επίσης το θέμα αυτό στο πρόγραμμα «Ιδέες» - στο **επιμέρους πρόγραμμα «κοινωνικοοικονομικές και ανθρωπιστικές επιστήμες»,** που αποτελεί τμήμα του πρόγραμματος «Συνεργασία». Κατ' αυτόν τον τρόπο θα μπορούσε να αξιοποιηθεί καλύτερα ο δυνητικός αντίκτυπος των συνεργειών στο πλαίσιο αυτών των θεματικών τομέων και να συναφθούν οι αναγκαίοι δεσμοί. Επιπλέον, καθίσταται πιο σαφές ότι ο συνολικός προϋπολογισμός αυτών των επικαλυπτόμενων θεματικών πεδίων ανέρχεται σε 3 % των θεματικών προγραμμάτων προτεραιότητας.

([28]) COM(2005)121 τελικό – 2005/050 (COD)

([29]) Η σύσταση αυτή αφορά μόνο τις κατά κύριο λόγο κοινωνιολογικές έρευνες για το θέμα «Επιστήμη και κοινωνία» . Από την άλλη πλευρά, κάθε τμήμα του προϋπολογισμού για τη στήριξη μέτρων (εκθέσεις, μουσεία, συνέδρια) που εξυπηρετούν τη διάδοση γνώσεων («Communicating Science»), δηλαδή των ορισμάτων και των επιστημονικών μεθόδων, πρέπει να εξακολουθήσει να είναι ενταγμένο στο ειδικό πρόγραμμα «Ικανότητες» .

4.15.7 Η καλή και εποικοδομητική συνεργασία στους τομείς της έρευνας και της εκπαίδευσης συνιστά ουσιαστικό στοιχείο της παγκόσμιας συνεργασίας και αντιστοιχεί στην ουσία της επιστημονικής έρευνας και εξέλιξης. Όσον αφορά τις δραστηριότητες **διεθνούς συνεργασίας** ([30]), οι οποίες εντάσσονται στο επιμέρους πρόγραμμα Ικανότητες, ο σημαντικός στόχος που επιδιώκεται είναι η συνεργασία (βλέπε επίσης σημείο 4.13.1) με υποψήφιες χώρες, γειτονικές χώρες της ΕΕ, αναπτυσσόμενες χώρες και αναδυόμενες οικονομίες. Η ΕΟΚΕ χαιρετίζει τη διευκόλυνση και, σε ορισμένες περιπτώσεις με τη σύναψη διμερών συμβάσεων, θεσμοθέτηση της τουλάχιστον εξίσου σημαντικής συνεργασίας με τις επιστημονικά και τεχνολογικά ανεπτυγμένες χώρες, όπως **οι ΗΠΑ** και η **Ιαπωνία** στο πλαίσιο των επιμέρους προγραμμάτων «Συνεργασία» ή «Άνθρωποι». Η ΕΟΚΕ παραδέχεται ότι η συνεργασία αυτή πρέπει να αναπτυχθεί μέσα από τις εκάστοτε κλαδικές ανάγκες· ωστόσο, συνιστά να προβληθούν και να τονιστούν στην παρουσίαση αυτά τα σημαντικά στοιχεία.

4.16 **Συνέχεια και μέσα για την προώθηση της έρευνας (μηχανισμοί χρηματοδότησης).** Η ΕΟΚΕ έχει ήδη υποβάλει τις συστάσεις της στην προηγούμενη γνωμοδότησή της όσον αφορά τις δύο ανωτέρω πτυχές, τις οποίες και εξακολουθεί να υποστηρίζει με έμφαση. Σε ό,τι αφορά την άμεση ανάγκη για περισσότερη **συνέχεια,** επισημαίνει εκ νέου ότι η διατήρηση βέλτιστων μέσων αποτελεί μείζονα συμβολή, ενώ ταυτόχρονα πρέπει να εξασφαλισθεί για τους αιτούντες περισσότερη ευελιξία κατά την επιλογή των μέσων. Εντούτοις, κατά τη διαδικασία αξιολόγησης δεν πρέπει να επιβάλλονται κυρώσεις στην επιλογή ενός συγκεκριμένου μέσου (το οποίο δεν υποστηρίζεται από την Επιτροπή), δηλ. δεν πρέπει να υπάρξει ιεράρχηση των μέσων κατά τη διαδικασία αξιολόγησης. Ακόμη, η ΕΟΚΕ θεωρεί ότι η **επέκταση της διάρκειας του ΠΠ7** – υπό την προϋπόθεση της διασφάλισης επαρκών χρηματοδοτικών μέσων – συμβάλλει καθοριστικά στην ενίσχυση της συνέχειας.

4.16.1 Ορισμένα από τα **μέσα** φέρουν **νέες ονομασίες** ή είναι **εντελώς καινούργια.** Στο σημείο αυτό η ΕΟΚΕ επαναλαμβάνει τη γενική σύστασή της ότι, αφενός η εισαγωγή νέων μέσων, αλλά και η μετονομασία τους – προκειμένου να εξασφαλισθεί η απαιτούμενη συνέχεια – πρέπει να εφαρμόζεται με μεγάλη προσοχή, αφετέρου, κατά την αναγκαία δοκιμασία νέων μέσων πρέπει να καταστεί επίσης σαφές ότι ενδεχομένως πρόκειται για δοκιμαστική φάση.

4.16.2 Πέρα από τις προαναφερόμενες **τεχνολογικές** πλατφόρμες, ένα άλλο καινούργιο μέσο είναι οι **κοινές τεχνολογικές** πρωτοβουλίες, οι οποίες αναμένεται να αξιοποιηθούν για τη συγκρότηση μακροπρόθεσμων δημόσιων/ιδιωτικών εταιρικών σχημάτων. Μολονότι η ΕΟΚΕ εκφράζει τη δυσαρέσκειά της για την ασάφεια των προτάσεων της Επιτροπής - μεταξύ άλλων όσον αφορά τη διαφορά με τις τεχνολογικές πλατφόρμες - η βιομηχανία και ιδιαιτέρως οι ΜΜΕ δείχνουν ιδιαίτερη αισιοδοξία σχετικά με το εν λόγω θέμα. Οι πλατφόρμες θα μπορούσαν, εκτός άλλων, να οδηγήσουν στη δημιουργία δικτύων συνεργασίας μεγάλων επιχειρήσεων και ΜΜΕ, αλλά και με τη συμμετοχή πανεπιστημίων και κέντρων ερευνών, καθώς και στην εν γένει αύξηση των επενδύσεων για την έρευνα και την τεχνολογική ανάπτυξη στον ιδιωτικό τομέα (βλέπε επίσης σημείο 4. 15. 4). Για το λόγο αυτό κρίνεται σκόπιμο να διασαφηνιστούν το πλαίσιο και ο τρόπος λειτουργίας παρόμοιων, κοινών τεχνολογικών πρωτοβουλιών, αλλά και να επανεξεταστεί, μετά την παρέλευση επαρκούς χρονικού διαστήματος, κατά πόσο έχουν υλοποιηθεί οι προσδοκίες που συνδέονται με το συγκεκριμένο μέσο.

([30]) Βλέπε επίσης COM RTD info Special, Ιούλιος 2005.

4.16.3 Κατά την εισαγωγή νέων μέσων, η Επιτροπή θα πρέπει να προσέξει ιδιαίτερα για να μην επαναληφθούν τα σφάλματα που είχαν διαπιστωθεί στην καθιέρωση των «δικτύων αριστείας» (στο ΠΠ6). Σε εκείνη την περίπτωση, η εσφαλμένη πολιτική πληροφόρησης οδήγησε σε **σύγχυση** και διαφορετικές ερμηνείες μεταξύ όλων των εμπλεκόμενων φορέων, ακόμη και στους κόλπους της Επιτροπής. Η ΕΟΚΕ θεωρεί βέβαιο ότι θα της δοθεί η ευκαιρία να εξετάσει περαιτέρω λεπτομέρειες του θέματος αυτού σε μεταγενέστερη γνωμοδότηση. **Επικροτεί δε** την πρόταση της Επιτροπής, για συνυπολογισμό των **άρθρων 169 και 171** της Συνθήκης ΕΚ στους μηχανισμούς χρηματοδότησης.

5. **Ειδικές παρατηρήσεις**

5.1 Οι ειδικές παρατηρήσεις αφορούν πρωτίστως τα θεματικά **επιμέρους πρόγραμματα του πρόγραμματος «Συνεργασία»**, τα οποία αποτελούν τον πυρήνα του πρόγραμματος-πλαίσιο. Θα πρέπει να διατυπωθεί εκ νέου ότι η ΕΟΚΕ επικροτεί σε γενικές γραμμές τις προτάσεις της Επιτροπής και συνιστά την εφαρμογή τους.

5.2 Στο πλαίσιο αυτό η ΕΟΚΕ υπογραμμίζει κατ'αρχάς την σημαντική παράμετρο των **διατομεακών οριζόντιων θεμάτων**, για τα οποία απαιτείται, ανάλογα με το είδος τους, γενικός συντονισμός ή διαχείριση και στα οποία συχνά μπορεί επίσης να ενσωματωθεί το **επιμέρους πρόγραμμα κοινωνικοοικονομικές και ανθρωπιστικές επιστήμες** (βλέπε επίσης το σημείο 5.8). Ως εκ τούτου, παρά την αναπόφευκτη λεπτομερή διάρθρωση των επιμέρους προγραμμάτων, ως αποτέλεσμα των διοικητικών διαδικασιών, πρέπει να διασφαλιστεί η αναγνώριση, επεξεργασία και αξιοποίηση της **γενικής σχέσης** πολλών προβλημάτων που χρήζουν επίλυσης. Αυτός είναι και ο λόγος για τον οποίον η ΕΟΚΕ συνιστά να υπάρχει μέριμνα για τον συντονισμό από κάποιο υπερκείμενο φορέα, καθώς και για τις απαραίτητες εγκάρσιες διασυνδέσεις.

5.2.1 Ο θεματικός τομέας που εντάσσεται στο ανωτέρω πρόγραμμα, **έρευνα στον τομέα της ασφάλειας και καταπολέμηση της τρομοκρατίας,** εξετάστηκε ήδη στο κεφάλαιο 4.

5.2.2 Ως περαιτέρω παράδειγμα αναφέρεται η **δημογραφική εξέλιξη** ([31]). Η απαιτούμενη για το εν λόγω θέμα έρευνα εκτείνεται από τη συλλογή δημογραφικών δεδομένων, αιτιών και τάσεων, το χαμηλό ποσοστό γεννήσεων σε πολλά κράτη μέλη, έως τις επιπτώσεις του διαρκώς αυξανόμενου μέσου όρου του προσδόκιμου επιβίωσης. Σχετικά με το προσδόκιμο επιβίωσης, καθοριστικό ρόλο διαδραματίζει η αναγκαία έρευνα και η τεχνολογία περίθαλψης ([32]). Ένα ιδιαίτερα σημαντικό ζήτημα στην περίπτωση αυτή είναι η περίπλοκη προβληματική που δεν συνέβαινε με διάφορα κοινωνικοοικονομικά προβλήματα.

5.2.3 Ωστόσο, και το θέμα **υγεία** (βλέπε σημείο 5.9) αποτελεί εν τέλει οριζόντιο θεματικό τομέα, δεδομένου ότι επηρεάζεται από τον τρόπο ζωής, τις συνθήκες εργασίας, τις περιβαλλοντικές επιδράσεις, τη διατροφή, την προθυμία για εμβολιασμό, τη συμπεριφορά απέναντι στους εθισμούς, κ.λπ.

5.3 Ακόμη και ορισμένα από τα επιμέρους πρόγραμματα όμως αποτελούν σε σημαντικό βαθμό **πρόγραμματα οριζόντιου χαρακτήρα.** Εξάλλου, τα αποτελέσματά τους μπορούν να αποφέρουν αξιόλογα οφέλη όχι μόνο για τις επιδόσεις της ευρωπαϊκής βιομηχανίας, αλλά και για τα άλλα επιμέρους πρόγραμματα λόγω της θεματικής τους δικτύωσης (βλέπε πάλι σημείο 5. 2).

5.4 Αυτό ισχύει ιδιαιτέρως για τα σκέλη **τεχνολογίες της πληροφορίας και της επικοινωνίας (ΤΠΕ),** καθώς και για την **βιοτεχνολογία,** τις **νανοεπιστήμες,** τις **νανοτεχνολογίες,** τα **υλικά και τις νέες τεχνολογίες παραγωγής.** Παρόλα αυτά, το τμήμα **ενέργεια** είναι επίσης στενά συνδεδεμένο με το σκέλος **περιβάλλον** και το πρόγραμμα **μεταφορές.** Γι' αυτό το λόγο, συνιστάται η αξιολόγηση της ισορροπίας μεταξύ των επιμέρους προγραμμάτων με κριτήριο την ποιότητα. Επομένως, οι παρατηρήσεις που ακολουθούν πρέπει να ερμηνευθούν μόνο λαμβάνοντας υπόψη αυτόν τον περιορισμό.

5.5 Οι τεχνολογίες της πληροφορίας και της επικοινωνίας (**ΤΠΕ**) συνιστούν τεχνολογίες-κλειδιά για όλους τους τομείς της βιομηχανίας, της οικονομίας, των υπηρεσιών, των επιστημών και της τεχνολογίας, συμπεριλαμβανομένων των τομέων της ασφάλειας και της άμυνας. Αποτελούν δε κριτήριο για τον παγκόσμιο ανταγωνισμό. Επίσης, όσον αφορά το ρόλο των ηλεκτρονικών υπολογιστών υψηλών επιδόσεων για πολλές σημαντικές δραστηριότητες – λόγου χάρη την έρευνα για το κλίμα, τον τομέα της ασφάλειας, τα υλικά έως και τη σύνθεση νέων φαρμακευτικών ουσιών – στην Ευρώπη υπάρχει σαφής ανάγκη για κάλυψη της καθυστέρησης πρωτίστως έναντι των ΗΠΑ και της Ιαπωνίας. Αυτό αφορά τόσο τη συγκρότηση ευρωπαϊκών κέντρων υπολογισμού υψηλών επιδόσεων – δραστηριότητα που μάλλον μπορεί να ενταχθεί στο πρόγραμμα «Ικανότητες» ή «Υποδομές» - όσο και την ανεξάρτητη ανάπτυξη στην Ευρώπη του απαιτούμενου υλισμικού και λογισμικού.

5.5.1 Εντούτοις είναι πασιφανές ότι και στο τρέχον πρόγραμμα – όπως και στο ΠΠ6 – το μεγαλύτερο μερίδιο του προϋπολογισμού προβλέπεται για το επιμέρους πρόγραμμα ΤΠΕ. Όσον αφορά την – επίσης οικονομική – σημασία άλλων θεματικών τομέων και κυρίως της ενέργειας ή π.χ. της υγείας, τίθεται το ερώτημα, εάν στην προκειμένη περίπτωση είναι δυνατή και κρίνεται ως σκόπιμο, κατά την έννοια της συνέπειας μεταξύ των επιμέρους προγραμμάτων, να αφεθεί ανοιχτό το ενδεχόμενο της **μετατόπισης προτεραιοτήτων.** Η απάντηση στο ανωτέρω ερώτημα εξαρτάται μεταξύ άλλων και από το κατά πόσο το πρόγραμμα ΤΠΕ μπορεί να αξιοποιηθεί από τα άλλα πρόγραμματα, όπως π.χ. το πρόγραμμα για την έρευνα στον τομέα της ασφάλειας ή του διαστήματος.

5.5.2 Λαμβάνοντας υπόψη αυτό το παράδειγμα, η ΕΟΚΕ συνιστά σε γενικές γραμμές τη διασφάλιση **επαρκούς ευελιξίας στην κατανομή των πόρων του προϋπολογισμού** μεταξύ των επιμέρους προγραμμάτων, κατά την εκτέλεση του ΠΠ7, και συγκεκριμένα την αξιοποίηση του στόχου της συνέπειας, μέσω λόγου χάρη της διενέργειας κοινών διαγωνισμών υποβολής προσφορών μεταξύ των υποπρογραμμάτων. Οι παρατηρήσεις της ΕΟΚΕ για τον τομέα των ΤΠΕ ισχύουν ομοίως και για τα σκέλη «Μεταφορές» και «Διάστημα» (π.χ. αεροναυτική).

5.5.3 Η ΕΟΚΕ δηλώνει για άλλη μια φορά την ικανοποίησή της για την έναρξη κατασκευής του **συστήματος GALILEO**, το οποίο αποτελεί πρότυπο παράδειγμα για την εφαρμογή της αρχής της επικουρικότητας. Η ΕΟΚΕ εντοπίζει στην ανωτέρω τεχνολογία και πρωτίστως στις πρακτικές εφαρμογές της τυπικά γνωρίσματα ενός πολυεπιστημονικού στόχου οριζόντιου χαρακτήρα, καθώς και υψηλή τεχνολογική αξία από την άποψη της καινοτομίας.

([31]) Βλέπε CESE 818/2005
([32]) ΕΕ C 74 της 23.3.2005·

5.6 Η ΕΟΚΕ επαναλαμβάνει ότι επικροτεί σθεναρά τη θέσπιση του σημαντικού επιμέρους προγράμματος **ενέργεια** στο πλαίσιο του ΠΠ7, θέση που ανταποκρίνεται εξάλλου σε μια επανειλημμένα διατυπωθείσα σύστασή της. Παρά το γεγονός ότι το ΠΠ7-Ευρατόμ εστιάζεται σε μεγάλο βαθμό στην ενεργειακή έρευνα, θεωρεί ότι θα πρέπει να δοθεί ακόμη μεγαλύτερη βαρύτητα σε αυτό το ζωτικό και εξαιρετικά επίκαιρο θέμα. Η ενέργεια αποτελεί το θεμελιώδες συστατικό στοιχείο μιας ανταγωνιστικής οικονομίας, ενώ σήμερα υπάρχει επίγνωση όχι μόνο της εξαιρετικά **ανησυχητικής εξάρτησης** της ΕΕ από τις **εισαγωγές ενέργειας**, αλλά και της μεσοπρόθεσμης εξάντλησης των παγκόσμιων πόρων. Το κλειδί για την επίλυση του ενεργειακού προβλήματος είναι η έρευνα και τεχνολογική ανάπτυξη.

5.6.1 Ως εκ τούτου, η ΕΟΚΕ επικροτεί τη σαφή έμφαση που αποδίδεται στην ανάπτυξη **ανανεώσιμων πηγών ενέργειας, οι οποίες διαδραματίζουν αποφασιστικής σημασίας ρόλο στη γενικότερη προβληματική που έχει σχέση με την ανεργία και το περιβάλλον** (αύξηση της θερμοκρασίας του πλανήτη). Επί του θέματος αυτού, η ΕΟΚΕ παραπέμπει στις πολυάριθμες γνωμοδοτήσεις που εξέδωσε ([33]), οι οποίες καλύπτουν το συνολικό φάσμα των ερευνητικών αναγκών για τις ανανεώσιμες πηγές ενέργειας - από την γεωθερμία, μέσω της βιομάζας, της ηλιακής και της αιολικής ενέργειας, έως τις τεχνικές συσσώρευσης. Με την προώθηση του ΠΠ7 ενισχύονται περαιτέρω οι ανανεώσιμες πηγές ενέργειας, με αποτέλεσμα να συμπληρώνονται οι διάφορες δραστηριότητες ανάπτυξης για την εισαγωγή τους στην αγορά (π.χ. Stromeinspeisungsgesetze - νόμοι για τον ενεργειακό εφοδιασμό από ανανεώσιμες πηγές ενέργειας στη Γερμανία), οι οποίες με τη σειρά τους ενθαρρύνουν την ανάπτυξη εμπορεύσιμων προϊόντων. Επιπλέον, η ΕΟΚΕ συνιστά τη διενέργεια ερευνών προκειμένου να αξιολογηθεί ακριβέστερα ο ενεργειακός ισολογισμός των συστημάτων ανανεώσιμων πηγών, δεδομένου ότι πρόσφατα διατυπώθηκαν π.χ. αμφιβολίες σχετικά με τη θετική ενεργειακή αξιοποίηση ορισμένων βιοκαυσίμων ([34]).

5.6.2 Ωστόσο, η ΕΟΚΕ υπογραμμίζει ότι η χρήση των «**παραδοσιακών**» ορυκτών **πηγών ενέργειας, ήτοι άνθρακα, πετρέλαιο και φυσικό αέριο** ([35]) εξακολουθούν και θα συνεχίσουν για μερικές ακόμη δεκαετίες στο μέλλον να αποτελούν τον ακρογωνιαίο λίθο του ευρωπαϊκού και παγκόσμιου ενεργειακού εφοδιασμού. Ως εκ τούτου, όλες οι δραστηριότητες έρευνας και ανάπτυξης, οι οποίες, κατά την εξόρυξη, μεταφορά και αξιοποίηση αυτών των πηγών ενέργειας, συμβάλλουν στην **αύξηση της αποδοτικότητας** – κατά συνέπεια, άμεσα ή έμμεσα, στη μείωση των εκπομπών αερίων θερμοκηπίου – είναι εξαιρετικά σημαντικές από οικονομική και περιβαλλοντική σκοπιά. Αφενός, τα ανωτέρω ζητήματα εντάσσονται στο υποπρόγραμμα ενέργεια, στο θεματικό τομέα μείωση του διοξειδίου του άνθρακα (περιλαμβανομένων των **τεχνολογιών δέσμευσης και αποθήκευσης του άνθρακα**) και αύξηση της αποδοτικότητας. Για την υλοποίηση αυτού του στόχου θα πρέπει ωστόσο να διασφαλιστούν και οι κατάλληλοι πόροι. Επιπλέον, υπάρχει συνεργατικός δεσμός μεταξύ αυτού του θεματικού τομέα και των επιμέρους προγραμμάτων «**Υλικά**» και «**Μεταφορές**». Πέραν τούτου, η ΕΟΚΕ επικροτεί το συναφές ερευνητικό πρόγραμμα για τον άνθρακα και το χάλυβα ([36]).

5.6.3 Ως εκ τούτου, η ΕΟΚΕ συνιστά, παράλληλα με τις δραστηριότητες έρευνας και ανάπτυξης για τις ανανεώσιμες πηγές ενέργειας, να αποδοθεί η ανάλογη βαρύτητα και στις ενεργειακές τεχνολογίες που εφαρμόζονται στις ορυκτές πηγές ενέργειας, που να ανταποκρίνεται στο ζωτικό τους ρόλο. Η ανάγκη είναι ακόμη πιο επιτακτική εάν ληφθεί υπόψη ότι κατά τις επόμενες δύο δεκαετίες η πλειονότητα των υφιστάμενων μονάδων ηλεκτροπαραγωγής που λειτουργούν με την καύση ορυκτών πηγών ενέργειας πρέπει να αντικατασταθούν από και να συμπληρωθούν με νέους σταθμούς (στην Ευρώπη περίπου εκατό!). Η εφαρμογή της **πλέον σύγχρονης τεχνολογίας** για την υλοποίηση αυτού του εγχειρήματος είναι καθοριστικής οικονομικής και περιβαλλοντικής σημασίας. Ένα τελευταίο αλλά καθόλου αμελητέο ερώτημα που προκύπτει λόγω των υψηλών τιμών του πετρελαίου είναι από ποτέ θα αρχίσει να αποτελεί η τεχνολογία παραγωγής καυσίμων από άνθρακα μια οικονομικά βιώσιμη εναλλακτική λύση.

5.6.4 Σε ό,τι αφορά περαιτέρω λεπτομέρειες, η ΕΟΚΕ παραπέμπει στην προηγούμενη γνωμοδότησή της ([37]) για την έρευνα στον τομέα της ενέργειας και το ενεργειακό πρόβλημα.

5.7 Επιπλέον, η βελτίωση των ενεργειακών τεχνολογιών αποτελεί μια από τις πλέον σημαντικές δραστηριότητες για την καταπολέμηση της αλλαγής του κλίματος και άλλων ανεπιθύμητων περιβαλλοντικών επιπτώσεων ([38]).

5.7.1 Ως εκ τούτου, η σύνδεση του περιεχομένου των δύο επιμέρους προγραμμάτων μπορεί να αξιοποιηθεί για την βελτιστοποίησή τους. Ενώ οι ερευνητικές εργασίες στο σκέλος «Περιβάλλον» (περιλαμβανομένης της αλλαγής του κλίματος) αποσκοπούν κατά κύριο λόγο στη **διάγνωση**, το πρόγραμμα «Ενέργεια» είναι πρωτίστως υπεύθυνο για τη **θεραπεία.**

5.7.2 Ωστόσο, ακόμη και στο πλαίσιο του σκέλους «Περιβάλλον» πρέπει να αναπτυχθούν και να αξιοποιηθούν οι σημαντικότεροι δεσμοί και συνέργειες μεταξύ της ανάλυσης/διάγνωσης (π.χ. «γεωλογία των θαλάσσιων πυθμένων») και της δυνατής θεραπείας (π.χ. «προστασία των θαλάσσιων πυθμένων»).

5.8 Το επιμέρους πρόγραμμα **κοινωνικοοικονομικές και ανθρωπιστικές επιστήμες,** που συμπληρώνεται από τη συσταθείσα ένταξη του σκέλους «**Ενσωμάτωση της επιστήμης στον κοινωνικό ιστό**» στο σημείο 4.15.5., πρέπει επίσης να αντιμετωπιστεί ως οριζόντιος θεματικός τομέας. Εκτός αυτού, η ΕΟΚΕ υπενθυμίζει την προηγούμενη σύσταση σχετικά με ενίσχυση της σύνδεσης μεταξύ των θετικών και θεωρητικών επιστημών (περιλαμβανομένων των κοινωνικών επιστημών), μεταξύ των ενδιαφερόμενων παραγόντων, αλλά και των μεθόδων και κριτηρίων που εφαρμόζουν ([39]). Επιπροσθέτως, οι κοινωνικές και θεωρητικές επιστήμες πρέπει να συμμετάσχουν σε πρωτογενή ζητήματα της έρευνας στον τομέα της ασφάλειας.

5.8.1 Σχετικά με αυτό, η ΕΟΚΕ επιδοκιμάζει την προβολή της σημασίας που έχει η διενέργεια **οικονομικών ερευνών**, προκειμένου να αναπτυχθούν οι βέλτιστες διαδικασίες για την εσωτερική αγορά και τη στρατηγική της Λισσαβόνας, στο πλαίσιο του παγκόσμιου ανταγωνισμού και άλλων επιπτώσεων της παγκοσμιοποίησης. Υπογραμμίζει τον επείγοντα χαρακτήρα πραγματοποίησης ερευνών και πολιτικών διαβουλεύσεων (βλέπε σχετικά και το πρόγραμμα του Κοινού Κέντρου Ερευνών, σημείο 5.10.1) γύρω

([33]) π.χ. ΕΕ C 241 της 7.10.2002, ΕΕ C 221 της 8.9.2005 και ΕΕ C 286 της 17.11.2005

([34]) David Pimentel and Ted. W. Patzek, Natural Resources Research τεύχος 14, αριθ. 1, 2005

([35]) ΕΕ C 120 της 20.5.2005

([36]) ΕΕ C 294, 25-11-2005

([37]) ΕΕ C 241 της 7.10.2002, ΕΕ C 133 της 6.6.2003, ΕΕ C 108 της 30.4.2004, ΕΕ C 110 της 30.4.2004, ΕΕ C 302 της 7.12.2004, ΕΕ C 286 της 17.11.2005 και ΕΕ C 120 της 20.5.2006.

([38]) Βλέπε επίσης Deutsche Physikalische Gesellscahft Σεπτέμβριος. 2005 Klimaschutz und Energieversorgung in Deutschland 1990 – 2020.

([39]) Πρόκειται για ένα περίπλοκο ζήτημα, το οποίο εξετάστηκε εν μέρει στη γνωμοδότηση που δημοσιεύτηκε στην ΕΕ C 221 της 7.8.2001, τα σημεία 3.9 και το κεφάλαιο 6.

από τα αίτια της ανεργίας, τα πλεονεκτήματα και τις αδυναμίες διαφορετικών οικονομικών συστημάτων καθώς και όσον αφορά τις αιτίες, τις επιπτώσεις και την ενδεχόμενη αλλαγή κατεύθυνσης της δημογραφικής εξέλιξης. Τελευταίο, αλλά όχι αμελητέο, η ΕΟΚΕ υπογραμμίζει την ανάγκη διενέργειας αναλυτικών ερευνών σε ό,τι αφορά την αιτιώδη συνάφεια μεταξύ έρευνας, καινοτομίας και ευημερίας.

5.8.2 Στο πλαίσιο αυτό δεν περιλαμβάνονται μόνο οι **νομικές επιστήμες** αλλά και τα επιστημονικά θεμέλια όλων των πολιτικών της ΕΕ, όπως π.χ. κοινωνική πολιτική, κανονιστική πολιτική, οικονομική πολιτική (συναλλαγματική και νομισματική πολιτική, φορολογική πολιτική, πολιτική καινοτομίας, κ.λπ.) και πολιτική ασφαλείας. Ωστόσο, καθοριστικής σημασίας είναι πρωτίστως τα πολιτικά-οικονομικά-νομικά ζητήματα της εσωτερικής περαιτέρω ανάπτυξης της ΕΕ περιλαμβανομένων των θεμάτων της εσωτερικής αγοράς, της συνοχής, της ολοκλήρωσης καθώς και της διακυβέρνησης.

5.8.3 Εκτός αυτού η ΕΟΚΕ υπογραμμίζει το ιδιαίτερα επίκαιρο ζήτημα της **πολιτικής και πολιτισμικής ιδίας αντίληψης της Ευρωπαϊκής Ένωσης και των συνόρων της.** Στο πλαίσιο αυτό πρέπει να επανεξεταστούν τα κοινά στοιχεία ενός «ευρωπαϊκού πολιτισμού» στα πεδία της τέχνης, της επιστήμης, της αρχιτεκτονικής, της τεχνολογίας και της μόδας, αλλά και στους τομείς της ιστορίας των ιδεών, του συστήματος δικαίου, των αξιών και της διακυβέρνησης. Η σύγχρονη αντίληψη του κράτους αναπτύχθηκε στην Ευρώπη (και εφαρμόστηκε για πρώτη φορά στις ΗΠΑ). Αυτό όμως καθιστά αναγκαία τη διενέργεια μελετών όσον αφορά την έννοια πολιτισμός, τις πτυχές και τις ασάφειές του καθώς και την ιεράρχηση των αξιών και των παρανοήσεων που υφίστανται.

5.8.4 Εάν ληφθούν υπόψη τα πολυάριθμα και σημαντικά ερωτήματα που υπάρχουν, ο προϋπολογισμός που προβλέπεται για το επιμέρους πρόγραμμα κοινωνικές, οικονομικές και ανθρωπιστικές επιστήμες ενδέχεται να είναι περιορισμένος, παρά την πρόταση για τη συμπερίληψη του προϋπολογισμού για την «ενσωμάτωση της επιστήμης στον κοινωνικό ιστό». Για να μπορέσει να αξιολογηθεί πλήρως η κατάσταση, πρέπει να ληφθούν υπόψη τα επιμέρους καθήκοντα που έχουν ανατεθεί στο χώρο των ανθρωπιστικών επιστημών και προβλέπονται σε άλλα επιμέρους πρόγραμματα, όπως π.χ. το πρόγραμμα Ενέργεια.

5.8.5 Τελευταίο, αλλά όχι αμελητέο, η ΕΟΚΕ εφιστά την προσοχή σε όλα τα **θέματα ηθικής δεοντολογίας** στο πεδίο έντασης μεταξύ γνώσης, έρευνας και πρακτικής εφαρμογής, μεταξύ κινδύνων και ευκαιριών. Ένα θέμα που είναι σημαντικό και από την άποψη της στρατηγικής της Λισσαβόνας είναι τα κοινά στοιχεία και οι αντιθέσεις μεταξύ ιδεολογικών/δογματικών απόψεων, ετοιμότητας ανάληψης κινδύνων και προόδου.

5.8.6 Κατ' αυτόν τον τρόπο εξετάζεται εκ νέου ο θεματικός τομέας «**Ενσωμάτωση της επιστήμης στον κοινωνικό ιστό».** Σχετικά με το ανωτέρω ζήτημα η ΕΟΚΕ έχει ήδη καταρτίσει εκτενή γνωμοδότηση ([40]). Και σύμφωνα με το πνεύμα της εν λόγω γνωμοδότησης, η ΕΟΚΕ επικροτεί το ευρύ φάσμα θεμάτων που προτείνει η Επιτροπή. Σε αυτά περιλαμβάνονται, η προσέγγιση της επιστημονικής έρευνας και γνώσης στον πολίτη, η ενίσχυση της αμοιβαίας κατανόησης και κυρίως η παροχή κινήτρων στους νέους για προσανατολισμό τους στις επιστήμες. Εδώ προσφέρεται ένα βήμα που επιτρέπει στους πολίτες και τους καταναλωτές να έλθουν σε επαφή με την επιστήμη και την έρευνα και να εκφράσουν τις απόψεις τους.

5.8.6.1 Για το σκοπό αυτό, η ΕΟΚΕ θεωρεί ιδιαιτέρως σημαντικές τις δραστηριότητες που προωθούν τις άμεσες επαφές και μάλιστα την «ενεργό συμμετοχή»: τεχνολογικά μουσεία υψηλής ποιότητας, ειδικά εργαστήρια, πρωτοβουλίες όπως «ημέρα ατομικής ενεργούς συμμετοχής», κ.λπ. Ωστόσο, πάνω απ' όλα πρέπει να δοθεί εκ νέου επαρκής βαρύτητα στην ενσωμάτωση της ποιοτικής και ολοκληρωμένης **επιστημονικής εκπαίδευσης** στα αναλυτικά πρόγραμματα των μεγαλύτερων σχολικών τάξεων! έτσι, θα πρέπει να προαχθεί κυρίως το ενδιαφέρον και η κατανόηση για τις θετικές επιστήμες και την τεχνολογία. Η ικανότητα κρίσης προϋποθέτει επαρκή γνώση.

5.8.6.2 Οι γνώσεις των θεωρητικών επιστημών είναι απαραίτητες και για την εκπαίδευση του τρόπου σκέψης και τη διαμόρφωση **μιας σαφούς εικόνας για τον κόσμο.**

5.8.6.3 Στο πλαίσιο του συγκεκριμένου πρόγραμματος, είναι εξίσου σημαντικό να ενταχθούν περισσότερο στη συζήτηση που διεξάγεται και στις διαδικασίες λήψης αποφάσεων οι ίδιοι οι ερευνητές και οι απόψεις τους.

5.9 Ένας εξαιρετικά σημαντικός θεματικός τομέας αφορά το ευρύ θέμα της **υγείας, με** το οποίο έχει επανειλημμένα ασχοληθεί η ΕΟΚΕ. Περιλαμβάνει όλες τις δραστηριότητες έρευνας και ανάπτυξης που αφορούν τα θέματα διάγνωσης, θεραπείας, και πρόληψης ασθενειών.

5.9.1 Σχετικά με αυτό ξεχωριστή προτεραιότητα πρέπει να δοθεί στη θεραπεία ή πρόληψη ασθενειών που χαρακτηρίζονται από ιδιαίτερα υψηλά **ποσοστά θνησιμότητας και εμφάνισης ασθενειών – στα παιδιά, τους ενήλικες και τους ηλικιωμένους** - ή οι οποίες, σε περιπτώσεις ανεξέλεγκτων επιδημιών, συνεπάγονται πολύ υψηλό ποσοστό θνησιμότητας.

5.9.2 Η διαρκής αύξηση του μέσου όρου προσδόκιμου ζωής οφείλεται τόσο στις προόδους της ιατρικής τα τελευταία χρόνια, όσο και στην ολοένα και πιο βελτιωμένη και υγιεινή διατροφή. Ωστόσο, παράλληλα κάνουν την εμφάνισή τους όλο και περισσότερες **ασθένειες που οφείλονται στον τρόπο ζωής (όπως π.χ. η παχυσαρκία** ([41]) **και το κάπνισμα), καθώς και ασθένειες ή αναπηρίες που συνδέονται με το επάγγελμα και με το γήρας.** Η ζωτική σημασία αυτού του θέματος επισημάνθηκε ήδη παραπάνω ([42]), και δεν περιλαμβάνει μόνο ιατρικές/ανθρώπινες πτυχές – όσον αφορά την ικανότητα εργασίας ή την επιβάρυνση της πρόνοιας – αλλά και οικονομικές. Αυτό ισχύει επίσης και για το συνολικό θέμα της οργάνωσης ή της χρηματοδότησης συστήματος υγείας και για τις εφαρμογές της προόδου που σημειώνει η ιατρική επιστήμη. Το ίδιο ισχύει και τις ερευνητικές δραστηριότητες που αποσκοπούν στην ανακούφιση από **αναπηρίες,** συνεπώς στη βελτίωση της ποιότητας ζωής των ατόμων με αναπηρίες και την προώθηση της ένταξής τους στην αγορά εργασίας.

5.9.3 Ωστόσο, τα προβλήματα αναπηρίας και υγείας δεν είναι ταυτόσημα. Γι αυτό, τα προβλήματα αναπηρίας πρέπει να εξετάζονται κατά τον δέοντα τρόπο σε όλες τις πτυχές του προγράμματος.

([40]) ΕΕ C 221 της 7.8.2001.

([41]) ΕΕ C 24 της 31.1.2006

([42]) Βλέπε υποσημειώσεις στο σημείο 5.2.2.

5.9.4 Επιπλέον, η ΕΟΚΕ τονίζει τη **διεθνή διάσταση** του ζητήματος της υγείας: αφενός όσον αφορά τη συνεργασία με τα κράτη που προάγουν την εντατική και επιτυχημένη έρευνα, και, αφετέρου, σε ό,τι αφορά τις πτυχές της αναπτυξιακής βοήθειας για τη βελτίωση της υγείας. Το γεγονός αυτό προσδίδει ιδιαίτερη σημασία στη συνεργασία με την Παγκόσμια Οργάνωση Υγείας (ΠΟΥ).

5.9.5 Η εξάπλωση νέων ιών ανά τον κόσμο αποτελεί επίσης διεθνές ζήτημα στα πλαίσια του οποίου η συνεργασία με την **ΠΟΥ** (Παγκόσμια Οργάνωση Υγείας) είναι εξίσου ζωτικής σημασίας.

5.9.6 Επιπλέον, η διεθνής συνεργασία προσφέρει τη δυνατότητα διενέργειας εμπεριστατωμένων κλινικών μελετών όχι μόνο για το συνολικό πληθυσμό, αλλά και ανά ηλικιακή κατηγορία (παιδιά, ενήλικες, ηλικιωμένοι).

5.9.7 Οι αξιόλογες δραστηριότητες έρευνας και ανάπτυξης του ιδιωτικού τομέα (φαρμακευτική βιομηχανία και κατασκευαστές μηχανημάτων) στον κλάδο της υγείας αποτελούν καλό παράδειγμα της εφαρμογής του άρθρου 169 (και εκ μέρους των κρατών μελών) για τη σύναψη **εταιρικών σχέσεων μεταξύ του ιδιωτικού τομέα και ερευνητικών οργανισμών που χρηματοδοτούνται με δημόσιους πόρους.**

5.10 **Κοινό Κέντρο Ερευνών ΚΚΕρ** (μη πυρηνικές δραστηριότητες)

5.10.1 Το ΚΚΕρ δραστηριοποιείται σε τομείς που στοχεύουν στην παροχή **επιστημονικής και τεχνικής υποστήριξης των πολιτικών της ΕΕ.** Μεταξύ αυτών περιλαμβάνονται τομείς όπως π.χ. η αειφόρος ανάπτυξη, η αλλαγή του κλίματος, τα τρόφιμα, η ενέργεια, οι μεταφορές, τα χημικά προϊόντα, οι εναλλακτικές μέθοδοι δοκιμών στα ζώα, η έρευνα, οι τεχνολογίες της πληροφορίας, οι μέθοδοι και τα υλικά αναφοράς, η βιοτεχνολογία, οι παράγοντες επικινδυνότητας, οι κίνδυνοι και οι κοινωνικοοικονομικές συνέπειες, καθώς και οι τεχνικές οικονομετρικής μοντελοποίησης και ανάλυσης. Περαιτέρω στόχο αποτελεί η ανάπτυξη επιστημονικών και τεχνολογικών **δεδομένων αναφοράς** για διάφορους τομείς της παρακολούθησης του περιβάλλοντος και των τροφίμων. Η εξέλιξη αυτή συμβάλλει σημαντικά στην ανάπτυξη κοινοτικών κανονιστικών διατάξεων.

5.10.2 Η ΕΟΚΕ εντοπίζει έναν πρόσθετο κοινοτικό στόχο στο συντονισμό των εθνικών οργανισμών μετρολογίας (μετρήσεις) και τυποποίησης, με βάση το πρότυπο κατανομής της εργασίας, και με την ταυτόχρονη συμμετοχή τους σε άλλα πρόγραμματα. Λαμβάνοντας υπόψη την εσωτερική αγορά και γενικότερα την ευρωπαϊκή ολοκλήρωση, θα πρέπει να εξεταστεί η δυνατότητα συγκρότησης ενός «**Ευρωπαϊκού γραφείου τυποποίησης»,** με τη συμμετοχή των αντίστοιχων υφιστάμενων εθνικών οργανισμών, της βιομηχανίας και του ΚΚΕρ. Η υφιστάμενη ποικιλία παρέχει την ευκαιρία τόσο της εφαρμογής παράλληλων μεθόδων, συγκρίσεων μεθόδων, όσο και καινοτομιών με τη διασφάλιση αξιόπιστου εξοπλισμού και συντονισμού.

5.10.3 Η ΕΟΚΕ εκφράζει την ικανοποίησή της για το ότι οι δραστηριότητες του ΚΚΕρ εντάσσονται στη **διεθνή επιστημονική κοινότητα.** Κρίνει ωστόσο μια τέτοια ένταξη ιδιαίτερα σημαντική και για τον θεματικό τομέα κοινωνικοοικονομικές και ανθρωπιστικές επιστήμες, που αναλύθηκε παραπάνω στο σημείο 5.8.

6. **Το 7ο Πρόγραμμα-πλαίσιο – Ευρατόμ (ΠΠ7-Ευρατόμ)**

6.1 **Ελεγχόμενη θερμοπυρηνική σύντηξη.** Η ΕΟΚΕ επαναλαμβάνει την άποψή της που διατυπώθηκε στη σύντομη γνωμοδότησή της ([43]) με θέμα «Ενέργεια σύντηξης», ήτοι ότι η χρήση της ενέργειας σύντηξης για ειρηνικούς σκοπούς μπορεί να συμβάλει σε μεγάλο βαθμό στην μακροπρόθεσμη αντιμετώπιση του ενεργειακού εφοδιασμού, με κριτήριο τη βιωσιμότητα, τη φιλικότητα προς το περιβάλλον και την ανταγωνιστικότητα. Όπως στην πυρηνική σχάση, ομοίως και κατά την πυρηνική σύντηξη δεν εκπέμπονται αέρια θερμοκηπίου, ενώ επιπλέον προκύπτουν περαιτέρω σημαντικά πλεονεκτήματα.

6.1.1 Συγχαίρει την Επιτροπή και τους υπόλοιπους εμπλεκόμενους συντελεστές για την επιτυχία των διαπραγματεύσεων, οι οποίες εξάλλου αποτέλεσαν και σύσταση της ΕΟΚΕ, χάρη στις οποίες κατέστη εφικτή η υλοποίηση του σημαντικού διεθνούς έργου ITER στην Ευρώπη. Το **ITER** ([44]) αποτελεί το καθοριστικό βήμα για την μεταγενέστερη κατασκευή ενός σταθμού «επίδειξης» DEMO. Παρόλα αυτά, η εν λόγω δράση συνεπάγεται την υποχρέωση συμβατικής χρηματοδότησης του ITER και των απαραίτητων σχετικών προκαταρκτικών και συνοδευτικών προγραμμάτων, καθώς και των προγραμμάτων προετοιμασίας για το **DEMO.**

6.1.2 Όσον αφορά το εν λόγω θέμα, η ΕΟΚΕ απευθύνει έκκληση και στα κράτη μέλη, να συμμετάσχουν ενεργά στο ευρωπαϊκό πρόγραμμα σύντηξης και να παράσχουν ανάλογη υποστήριξη στα συνδεδεμένα εργαστήρια. Η ΕΟΚΕ αντιλαμβάνεται ότι το πρόγραμμα σύντηξης έχει εισέλθει σε μια νέα φάση, όπου απαιτείται η διάθεση σημαντικών πόρων – ακόμη περισσότερων σε σχέση με παλαιότερα – για την εκτέλεσή του. Ωστόσο, δεδομένων του δυναμικού που προσφέρει αυτή η πηγή ενέργειας και της σοβαρότητας του ενεργειακού προβλήματος, κρίνει ως αναγκαία και δικαιολογημένη αυτήν την αύξηση πόρων.

6.1.3 Σε ό,τι αφορά περαιτέρω λεπτομέρειες, η ΕΟΚΕ παραπέμπει στην προηγούμενη σύντομη γνωμοδότησή της ([45]) σχετικά με το εν λόγω θέμα. Στο πλαίσιο αυτό, επισημαίνει με έμφαση τις αναπτυξιακές δραστηριότητες για την **προετοιμασία του DEMO** (ανάπτυξη υλικών, περιβλήματος, συστημικής προσέγγισης, κ.λπ.) καθώς και τις έρευνες για τη βελτίωση των συστημάτων **συγκράτησης.**

([43]) ΕΕ C 302 της 7.12.2004.

([44]) Το ITER θα αποδώσει 500 MW ενέργεια. Είναι το σημείο τομής των σημερινών πειραμάτων της φυσικής πλάσματος όπως συμβαίνει με το JET και της πρότυπης μονάδας παραγωγής ενέργεια DEMO. Πρόκειται για ένα διεθνές εγχείρημα στα πλαίσια του οποίου συνεργάζονται η Κίνα, η ΕΕ, η Ελβετία, η Ιαπωνία, η Κορέα, η Ρωσία και η ΗΠΑ, με τόπο εγκατάστασης την περιοχή του Cararachen (Γαλλία).

([45]) Βλέπε υποσημείωση 45.

6.2 **Πυρηνική σχάση και ακτινοπροστασία.** Η πυρηνική ενέργεια αποτελεί προς το παρόν τη σημαντικότερη πηγή ηλεκτρικής ενέργειας βασικού φορτίου με μηδενική κατανάλωση άνθρακα. Εντούτοις, μέρος του πληθυσμού εξακολουθεί να εκφράζει τους προβληματισμούς του σχετικά με τους κινδύνους λειτουργίας των σταθμών και την ασφαλή διάθεση ακτινοβολημένων πυρηνικών καυσίμων. Η ΕΟΚΕ υπενθυμίζει τη γνωμοδότησή της με θέμα την πυρηνική ενέργεια ([46]) (πυρηνική σχάση) και τη λεγόμενη «δέσμη μέτρων για την πυρηνική ασφάλεια» ([47]). Στην τελευταία, η ΕΟΚΕ έχει ήδη δηλώσει ότι «*εκφράζει την ιδιαίτερη ικανοποίησή της για την πρόθεση της Επιτροπής να υποστηρίξει και να συντονίσει στο μέλλον σε κοινοτικό επίπεδο την έρευνα στον τομέα της ασφάλειας των πυρηνικών εγκαταστάσεων και της διαχείρισης ραδιενεργών αποβλήτων.*» Οι δραστηριότητες που προτείνει η Επιτροπή αποσκοπούν στην επίτευξη των ανωτέρων στόχου και, ως εκ τούτου, επικροτούνται θερμά.

6.2.1 **Συστήματα αντιδραστήρων.** Αφενός πρόκειται για έρευνα με σκοπό την υποστήριξη της συνεχούς ασφάλειας λειτουργίας των υφιστάμενων συστημάτων αντιδραστήρων (συμπεριλαμβανομένων των εγκαταστάσεων του κύκλου του πυρηνικού καυσίμου), και, αφετέρου, για την εκτίμηση του δυναμικού και της ασφάλειας των μελλοντικών συστημάτων αντιδραστήρων.

6.2.1.1 Η ΕΟΚΕ κρίνει ως μείζον το δεύτερο προαναφερόμενο στόχο, ο οποίος πρέπει να συμβάλλει στην **ανάπτυξη καινοτόμων συστημάτων αντιδραστήρων.** Η ιστορία της τεχνολογίας έχει καταδείξει ότι οι μεγαλύτερες πρόοδοι μπορούν να πραγματοποιηθούν μέσω της καινοτόμου περαιτέρω ανάπτυξης, συγκεκριμένα της ακολουθίας γενεών, συστημάτων και προσεγγίσεων. Όσον αφορά τη σημασία της πυρηνικής ενέργειας για την ενεργειακή πολιτική θα πρέπει να εντοπιστεί και να αξιοποιηθεί το δυναμικό που εξακολουθεί να υφίσταται – ενίσχυση της ασφάλειας, μείωση των ραδιενεργών αποβλήτων (ειδικά των αποβλήτων μακράς διάρκειας ζωής), επιμήκυνση της διάρκειας ζωής των υφιστάμενων πόρων και εντοπισμός νέων πόρων.

6.2.2 **Ακτινοπροστασία.** Στόχος είναι η περαιτέρω εμβάθυνση της επιστημονικής βάσης για την προστασία του ανθρώπου από την ιοντίζουσα ακτινοβολία, η οποία εκπέμπεται κατά τη χρήση της ραδιενέργειας ή άλλων πηγών ακτινοβολίας στην ιατρική, την έρευνα και τη βιομηχανία (συμπεριλαμβανομένης της παραγωγής πυρηνικής ενέργειας). Ιδιαίτερα σημαντικό αντικείμενο έρευνας αποτελεί η **επίδραση πολύ χαμηλών δόσεων ακτινοβολίας,** οι οποίες, σύμφωνα με στατιστικά στοιχεία, είναι δύσκολα προσβάσιμες και, ως εκ τούτου, εξακολουθούν να αποτελούν αμφιλεγόμενο ζήτημα.

6.2.3 Ιδιαίτερα σημαντικές είναι επίσης οι εξελίξεις που συμβάλλουν στη διενέργεια τεχνικού ελέγχου και την παρακολούθηση όλων των **δραστηριοτήτων μη διάδοσης** υλικού ή τεχνολογίας πυρηνικών όπλων.

6.3 Τόσο για την ανάπτυξη των σταθμών παραγωγής ενέργειας πυρηνικής σύντηξης, όσο και για την ασφαλή λειτουργία και την περαιτέρω εξέλιξη αντιδραστήρων πυρηνικής σχάσης είναι άμεσα αναγκαία η επαρκής **κατάρτιση νέων επιστημόνων** υψηλής εξειδίκευσης και η **εκπαίδευσή** τους στις αντίστοιχες πειραματικές εγκαταστάσεις. Αυτό μπορεί να γίνει μόνο εφόσον αναβαθμιστεί η αξία της πυρηνικής ενέργειας στην Ευρώπη, έτσι ώστε να προσελκύσει το αυξημένο ενδιαφέρον νέων επιστημόνων. Και στην προκειμένη περίπτωση πρέπει να δημιουργηθεί κατά βέλτιστο μια **συμβιωτική σχέση** μεταξύ **έρευνας και κατάρτισης**.

6.3.1 Σε ό,τι αφορά περαιτέρω λεπτομέρειες η ΕΟΚΕ παραπέμπει στις σύντομες γνωμοδοτήσεις της ([48]) σχετικά με το εν λόγω θέμα.

6.4 *Κοινό Κέντρο Ερευνών – Πρόγραμμα Ευρατόμ*

6.4.1 Η ΕΟΚΕ επικροτεί το γεγονός ότι το Κοινό Κέντρο Ερευνών (ΚΚΕρ) **υποστηρίζει** τη **διαδικασία χάραξης** πυρηνικής **πολιτικής**, περιλαμβανομένης της εφαρμογής και παρακολούθησης των υφιστάμενων πολιτικών και της ικανότητας ευέλικτης ανταπόκρισης σε νέες πολιτικές ανάγκες.

6.4.2 Η ΕΟΚΕ κρίνει επίσης λογική τη στοχοθέτηση του «πυρηνικού» προγράμματος του ΚΚΕρ στους **βασικούς θεματικούς τομείς διαχείριση αποβλήτων, ασφάλεια και παρακολούθηση**· σχετικά με το εν λόγω θέμα αφενός εκφράζονται προβληματισμοί εκ μέρους των πολιτών, και, αφετέρου, υπογραμμίζεται η ανάγκη για εύρεση αξιόπιστων λύσεων. Η ΕΟΚΕ θεωρεί βέβαιη τη διασύνδεση και το συντονισμό αυτών των νέων δραστηριοτήτων με τις αντίστοιχες των κρατών μελών.

6.4.3 Κατά την άποψη της ΕΟΚΕ, ζωτικό επίσης καθήκον αποτελεί η (περαιτέρω) ανάπτυξη διαδικασιών που καθιστούν δυνατή τη βελτίωση της παρακολούθησης της **μη διάδοσης** υλικού ή τεχνολογιών πυρηνικών όπλων (Βλ. σχετικά σημείο 4.10.2).

Βρυξέλλες, 14 Δεκεμβρίου 2005

Η Πρόεδρος
της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής
Anne-Marie SIGMUND

([46]) ΕΕ C 110 της 30.4.2004.
([47]) ΕΕ C 133 της 6.6.2003.
([48]) Βλέπε προηγούμενες υποσημειώσεις.